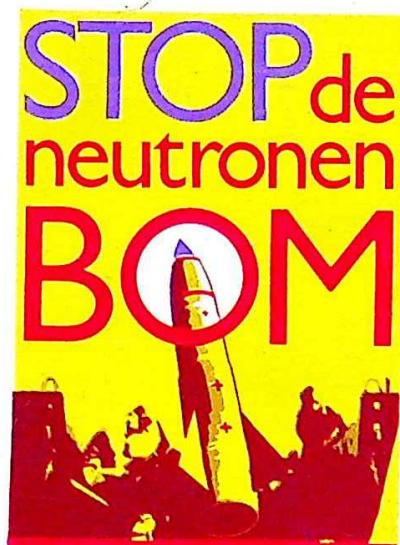
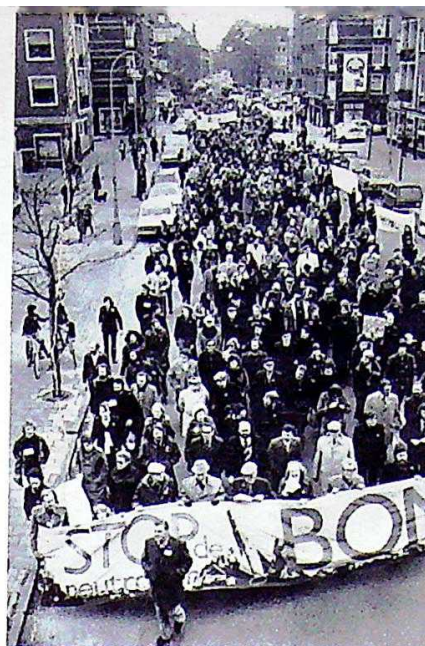

MinisterievanPropaganda.org

**internationaal
forum
De Oproep
van Amsterdam**

£ 4,-

**Uitgave van het bureau „Internationaal Forum”
van de initiatiefgroep
„Stop de Neutronenbom” te Amsterdam.
Samenstelling: B. Schmidt en J. de Vries.**

Oproep van Amsterdam

**Aan de
volkeren,
aan de
regeringen
van alle
landen**

o
H
H
w
O
w
W
n
es
fel

Wij, de deelnemers aan het Internationale Forum „Stop de Neutronenbom” te Amsterdam, richten ons tot een ieder, die zich verantwoordelijk voelt voor het lot van de mensheid.

Voor ons allen geldt thans de vraag: Moet de wereld de weg opgaan van steeds grotere en intensievere atoombewapening, van de produktie van steeds afschuwelijker vernietigingswapens, die het leven en de toekomst van miljoenen mensen op het spel dreigen te zetten?

Of is thans het ogenblik gekomen om een ingrijpende wending in deze ontwikkeling tot stand te brengen?

Wij, de deelnemers aan het Internationale Forum en afkomstig uit de landen van Europa, de Verenigde Staten en Canada, verheffen onze stem om een keer ten goede te bewerkstelligen.

Juist op dit moment is het nodig ons geluid te laten horen en al onze krachten te verzamelen tegen nieuwe, dreigende gevaren. Allerwege is men diep geschokt door het woornemen — geuit in de Verenigde Staten, van de zijde van militaire kringen — om over te gaan tot de produktie van de neutronenbom, die levende wezens doodt door middel van neutronen-straling en materiële waarden in takt laat.

De neutronenbom is het meest sinistere en speciaal op mensenverdelging gerichte wapen.

Uitgaande van onze gemeenschappelijke bezorgdheid voor het leven en welzijn der volkeren, doen wij een klemmend beroep op de regeringen om zich de gevaren terdege bewust te zijn en zich ernstig rekenschap te geven van de brede protestbeweging, welke thans in vele landen ontplooit en waarin de vastberaden wil tot uitdrukking komt om de wereld te behoeden voor een atoomoorlog, die door aanmaak en introductie van neutronenwapen alleen maar naderbij kan worden gebracht.

Het is nodig ondubbelzinnig af te zien van ieder plan tot produktie van het neutronenwapen.

het grondgebied van onze landen mag geen plaats geboden worden voor dit wapen.

roepen allen op initiatieven te ontwikkelen, zich iedere inspanning te getroosten, die nodig is om leven en toekomst veilig te stellen tegenover het gevaar van een nieuwe escalatie in de atoombewapening en de bewapening in het algemeen, welke ongetwijfeld het gevolg zou zijn van de invoering van het neutronenwapen.

Amsterdam, 18—19 maart 1978.

Voorwoord

Amsterdam 18 en 19 maart 1978: onvergetelijke dagen.

Hoogtepunt en startpunt tegelijk in de strijd tegen de neutronenbom.

Onvergetelijk was het voor die vijftigduizend demonstranten, die door de straten van Amsterdam trokken.

Onvergetelijk voor de Nederlanders, die via de grote volkspetitie — getekend door méér dan 1 miljoen mensen — reeds hebben laten weten geen produktie van dit nieuwe wapen te willen en geen stationering daarvan op het eigen of het Europese grondgebied te zullen toestaan. Onvergetelijk voor de talloze buitenlandse deelnemers aan het Internationale Forum, waar argumenten werden aangevoerd tegen het nieuwe wapen door experts, door mensen die zich inzetten voor de vrede en tegen een kwalitatief en kwantitatief nieuwe ronde in de atoombewapening en die afkomstig waren uit bijna alle staten van Europa, uit de Verenigde Staten en Canada.

Na die twee dagen, waarin Nederland geheel in het teken stond van het „Stop de Neutronenbom”, ging een ieder huiswaarts. Met herinneringen, met bewogenheid, met de badges op de revers, met affiches, met bloemen, met een hartelijke groet ...

Maar vooral met HET APPEL VAN AMSTERDAM, dat gericht is aan de regeringen en aan de volkeren.

Mevr. Dr. M. Minnaert-Coeling, die het Internationale Forum opende, zei het zeer helder: „Wij hebben elkaar, dwars door alle politieke en godsdienstige geschillen heen, gevonden op dit ene punt: de neutronenbom is een zó

groot gavaar, zo mensonterend ook. HIJ MAG ER EENVOUDIG NIET KOMEN! Wij zijn afkomstig uit verschillende landen, met onze verschillende opvattingen en tradities."

Maar wij hopen en verwachten, dat die geen beletsel zullen zijn om gezamenlijk al het mogelijke te doen tegen het gevaar van het neutronenwapen. Wij hopen op een verdere groei van onze beweging — nationaal zowel als internationaal: samen zullen wij sterker zijn!" Het forum tegen de Neutronen-bom was *een forum van argumenten*. Er werd gesproken, geluisterd, geleerd. Er was respect voor de wijze, waarop een ieder (vanuit welk land, vanuit welke levensvisie, vanuit welke wetenschappelijk-technische positie dan ook, het gevaar van de N-bom benaderde en benadrukte. Nico Schouten, secretaris van de initiatiefgroep „Stop de Neutronenbom" kon aan het slot van het forum terecht deze conclusie trekken: „Uit vele landen zijn de deelnemers gekomen, die allen hun bezorgdheid hebben getoond over de bewapeningswedloop, over de atoombewapening, over het neutronenwapen als element van dit complexe geheel. Uit vele landen zijn deelnemers gekomen, met al hun uiteenlopende achtergronden en visies. Sommige delegaties hebben nadruk gelegd op de algemene aspecten van de bewapening, van het hoe dan ook, bestaan van vernietigingswapens en van het feit dat bij het terugdringen van deze negatieve verschijnselen ook het probleem van het neutronenwapen betrokken moet worden. Anderen hebben hun uiteenzettingen en activiteiten geconcentreerd op de neutronenbom. En zich vanuit deze gezichts-

hoek verdiept in de vraagstukken van beperking van de bewapening en ook van de ontwapening. Dit moeten wij duidelijk zien en voor zeker houden: wij hebben veel van elkaar geleerd. Hoe verschillend de benadering van de vraagstukken ook mocht zijn, nergens gingen onze wegen uiteen als het neutronenwapen aan de orde kwam".

Integendeel, zo kunnen wij zeggen na het grote moment, waarop de deelnemers aan het forum, afkomstig uit 28 staten en 8 internationale organisaties de oproep goedkeurden. Dat was een historisch moment en het is niet meer weg te wissen. Maar de historie wordt vooral gemaakt door de beweging, door de wijze waarop zulk een oproep beantwoord wordt. Na enkele weken stromen nu ook reacties binnen op het appèl. Zij moeten gehoord worden — overal, door alle parlementen, door alle regeringen, door allen, die nog zoeken naar een antwoord op de vraag: „wat verder?" De oproep van Amsterdam is een wekroep! Wij kunnen niet wachten, kalm toezien en rusten. Het is tijd om handelend op te treden! Waarom durfden wij het aan als initiatief-groep „Stop de Neutronenbom" mensen uit zovele landen — voor zulk een uiterst gewichtig onderwerp — in Amsterdam bijeen te roepen? Was het onbescheidenheid?

Nee, in dit geval was het dat zeker niet. Nico Schouten maakte gewag van de méér dan één miljoen Nederlanders die reeds „neen" hebben gezegd en vertolkte het verder met deze woorden: „Wij achten het van hoge waarde dat deze gebeurtenis kan plaats hebben in Nederland, in zijn hoofdstad Amsterdam.

Amsterdam kent al een lange geschiedenis van een stad die zich bezig houdt met vraagstukken van vrede en tolerantie. Het heeft reeds eerder een internationaal samentreffen gekend. Dat was in 1932 toen de eerste tekenen van een nieuwe oorlog in Europa zich aankondigden. In de tweede wereldoorlog heeft Amsterdam veel geleden. Er zijn toen zo'n 80.000 van zijn ingezetenen omgekomen. Maar het is ook stad van verzet. In Februari 1941 ontstond hier een massa-staking waaraan enkele honderdduizenden Nederlanders deelnamen en die gericht was tegen de deportatie van vele van hun landgenoten.

Vanwege de houding van de burgerij tijdens de Hitler-Duitse bezetting van 1940—1945 verleende Hare Majesteit Koningin Wilhelmina op 29 maart 1947 aan Amsterdam het recht aan zijn wapen het devies toe te voegen: „*Heldhaftig, vastberaden, barmhartig*”.

Uit dit verzet is veel inspiratie voortgekomen voor vredesinitiatieven na de oorlog. Zo is in ons land een initiatief op gang gebracht van een campagne tegen de neutronenbom. Een campagne tegen de verlaging van de atoomdrempel die de introductie van dit nieuwe wapen ongetwijfeld tengevolge zou hebben. Een woord van Goethe luidt: „Im Anfang war die Tat”. En dat kan men ook stellen voor deze beweging.

Hoe groeide het in Nederland? In de zomer van 1977 werd er een initiatief genomen door 130 personen. Dit initiatief groeide uit tot een volkspetitie, waaronder méér dan één miljoen mensen hun handtekeningen plaatsten. De grondslag hiervoor was de informatie. Wat is

de N-bom? Wat is de vreselijke, mensonteerende werking ervan? Wat zijn de consequenties van de invoering voor de bewapening in het algemeen en de atoombewapening in het bijzonder? Behoort het niet uitgebannen te worden gelijk de bacteriologische en chemische wapens?

Plaatselijke bijeenkomsten — met in totaal méér dan 10.000 bezoekers — waren een onderdeel van de campagne. De verkoop en het gebruik van 400.000 affiches, stickers, badges en informatie-bulletins maakten de beweging zichtbaar — voor de bevolking, maar ook voor de regering en het Pentagon.

De Raad van kerken vroeg de regering „met de meeste aandrang te bevorderen dat dit wapen niet in de westerse verdediging wordt opgenomen en internationaal wordt verboden”.

Op staatsniveau miste de beweging zijn uitwerking niet. Met ruim twee-derde meerderheid werd door de Tweede Kamer een motie aangenomen, waarin als oordeel wordt uitgesproken dat de produktie van het N-wapen ongewenst is en de regering gevraagd wordt dit standpunt aan de regering van de Verenigde Staten en andere Navo-landen over te brengen.

Hieraan gingen debatten en conflicten vooraf, die leidden tot het aftreden van de minister van defensie Kruisinga, die verklaarde niet te kunnen instemmen met de weifelende houding van de regering en het N-wapen principieel afwees.

In deze politieke toestand had het Internationale Forum te Amsterdam plaats. In deze atmosfeer golfde de mensenzee door de straten van Amsterdam. Met als einddoel het

ijshockey-stadion „Edenhal”, waar de roep veelvoudig klonk: „Stop de Neutronenbom”. Veel is er gesproken en geargumenteed tijdens het Forum. Het letterlijke verslag daarvan is gedeponneerd te Amsterdam, bij de initiatiefgroep „Stop de N-bom”.

De volksbeweging roert zich verder en is voor het Pentagon een belangrijke hindernis.

De oproep van Amsterdam — de oproep van gedelegeerden uit bijna alle Europese landen, uit de Verenigde Staten en Canada — moet gehoord worden. Er is geen tijd te verliezen.

Vandaar dit door enkele journalisten samengestelde geschrift — heet van de naald, zonder diplomatieke of formalistische overwegingen, maar met die ene overweging: laten wij gezamenlijk de N-bom tegenhouden.

De mogelijkheden daarvoor zijn aanwezig. Het uitstel van de uiteindelijke beslissing over invoering van het neutronen-wapen door president Carter, zoals dat twee weken na het Internationale Forum bekend werd gemaakt, toont aan welke invloed door middel van massa-actie kan worden uitgeoefend.

Maar wij laten ons niet in slaap sussen. Ook wanneer de beslissing door Carter wordt opgeschoven blijft de neutronenbom als een zwaard van Damokles boven de mensheid hangen en zal deze voor het uitoefenen van politieke druk worden gebruikt.

Het gaat niet alleen om de vraag of de N-bom nu, onmiddellijk, in produktie wordt genomen — of er reeds nu nog verder geperfectioneerde vernietigingswapens aan het wapenarsenaal worden toegevoegd. Vandaag geen N-bom, maar ook morgen niet.

**Welkomstwoord
van de burgemeester
van Amsterdam
W. Polak**

Tijdens een ontvangst van de deelnemers in het Stedelijk Museum van Amsterdam sprak de burgemeester van de hoofdstad, mr W. Polak, namens het gemeentebestuur een korte begroetingsrede uit:

„Ik ben er bijzonder verheugd over dat zoveel vrienden uit zoveel landen naar Amsterdam zijn gekomen. Dat bewijst dat onze stad over de hele wereld bekend is als een stad waar de hoge waarden van vrede, vrijheid en menselijke waardigheid gekoesterd worden. Het succes van het Internationale Forum zal de reputatie van onze stad in dit opzicht verder versterken.” Burgemeester Polak sprak er zijn vreugde over uit dat de campagne tegen de introductie van de neutronenbom in Nederland zo'n enorme steun van de bevolking gekregen heeft. Deze massale reactie vanuit de bevolking heeft, aldus Amsterdams burgemeester, een positief effect op de openbare discussie en meningsvorming over kernwapens. In dit verband noemde hij de hoorzitting van het Nederlandse parlement over de diverse aspecten van het neutronenwapen, de nationale forumdiscussie van de initiatiefgroep „Stop de neutronenbom”, die in de gehele wereld grote belangstelling heeft getrokken, en de discussies die de initiatiefgroep met alle politieke partijen in Nederland heeft gevoerd.

„Ik wil bij deze gelegenheid niet met u discussiëren over de neutronenbom of de kernwapens in het algemeen. Laat mij slechts vaststellen dat de neutronenbom, of neutronengranaat, of het „verhoogde straling, verminderde explosieve kracht”-wapen (een wetenschappelijk understatement voor dit ding) een voorbeeld is van *menselijk* vernuft gericht op *onmenselijke* doelstellingen.

- Wanneer het waar is, dat dit wapen het moment waarop kernwapens gebruikt zullen worden vervroegt,
- wanneer het waar is dat de introductie van dit wapen de voortgang van de MBFR-besprekingen zal vertragen,
- wanneer het waar is dat invoering van de neutronenbom de bewapeningswedloop zal stimuleren,
- wanneer het waar is dat de neutronenbom het machtsevenwicht tussen oost en west zal verstoren en als gevolg daarvan de mogelijkheid van een kernoorlog groter zal worden,
- als dat allemaal waar is, en het ziet er naar uit dat dit zo is, dan kan ik alleen maar zeggen dat ik uit het diepst van mijn hart hoop dat uw congres het succes zal hebben dat u ermee nastreeft.”

**Boodschap van
oud-minister
van defensie
dr. Kruisinga
aan het forum**

Wassenaar, 15 maart 1978

Tot mijn spijt kan ik — wegens een kort verblijf in Noorwegen — niet op uw forum aanwezig zijn.

Bij deze spreek ik de hoop uit, dat het internationale forum zal bijdragen tot de internationale meningsvorming en tot de afwijzing van produktie en introductie van de neutronenbom. Wat de argumentatie van het door mij ingenomen standpunt betreft zou ik graag in het bijzonder de aandacht willen vestigen op mijn schrijven aan de oud-ministerpresident van Noorwegen. Moge uw beraadslagingen een nieuwe impuls geven aan allen — ongeacht levensovertuiging en wereldbeschouwing — die het gevaar inzien van een verdere escalatie in de atomaire bewapening en deze wensen te voorkomen.

Hoogachtend,
Dr. R. J. H. Kruisinga

Vertaling van persoonlijke brief van ex-minister van defensie Dr. Kruisinga, aan de voormalige minister-president van Noorwegen, Lars Korvald

Den Haag, 4 maart 1978

Beste Lars,

Vandaag ben ik afgetreden als lid van de Nederlandse regering. Het was voor mij als minister van defensie niet mogelijk de beslissing die de Nederlandse regering nam inzake de produktie en introductie van de neutronenbom te accepteren.

Vanuit het standpunt van onze Christelijke Volkspartij is er voor mij geen mogelijkheid met de produktie en introductie van dit nieuwe atoomwapen in te stemmen.

De produktie en introductie van dit nieuwe atoomwapen betekent in feite:

1. Escalatie van nucleaire oorlogsvoering;
2. Schade aan de geloofwaardigheid van de NAVO voor het Nederlandse volk;
3. Reële moeilijkheden in de onderhandelingen m.b.t. ontwapening;
4. Werkelijke verlaging van de atoomdrempel;
5. Introductie van een wapen dat materiaal spaart en in het bijzonder een nieuwe bijdrage is aan de overkill-capaciteit welke reeds voorhanden is in Centraal Europa;
6. Betekent de produktie van een wapen dat mensen lang zal doen lijden, waar met name Christelijke volkspartijen bezorgd over moeten zijn;

7. Betekent de introductie van een wapen dat in zijn uitwerking op het menselijk lijden, ook naar mijn mening als arts, erger is dan dat van vele chemische wapens;
8. Ik zie niet hoe we vanuit een Christendemocratisch standpunt kunnen argumenteren tegen de introductie van chemische wapens als we de introductie van dit wapen accepteren.

Beste Lars Korvald, hartelijk bedankt voor de steun die je mij gaf toen ik in Oslo was.

w.g. Roelof J. H. Kruisinga

De fysische en medische aspecten van de neutronenbom

Over de fysische en medische aspecten van de neutronenbom is zowel op de plenaire zitting van het Internationale Forum als in de speciale themabijeenkomst uitvoerig van gedachten gewisseld.

Ook op het eerder in Nederland gehouden Nationale Forum was dit thema een belangrijk onderdeel van de beraadslagingen. Grote aandacht — ook internationaal — trok toen de redevoering van professor dr. D. W. van Bekkum, hoogleraar radiobiologie te Leiden. Zijn speech droeg belangrijke discussiepunten aan voor de campagne in Nederland en voor het Internationale Forum.

Professor Van Bekkum heeft als medewerker van het radiobiologisch instituut van de gezondheidsorganisatie TNO reeds twintig jaar radiobiologisch onderzoek gedaan.

Prof. dr. D. W. van Bekkum: N-bom een onmenselijk en verwerpelijk wapen

Op grond van zijn ervaringen in twintig jaar radiobiologisch onderzoek poneerde professor Van Bekkum drie stellingen over het toepassen van neutronen als wapen:

- Het is niet waar dat er weinig of relatief weinig onbedoelde slachtoffers vallen;
- Het uitschakelen van militair personeel en dan tevens van een groot aantal onbedoelde slachtoffers door middel van neutronenstraling is een onmenselijke manier van uitschakelen;
- De introductie van straling als wapen, als op de man gericht wapen, is iets nieuws in de oorlogvoering en dermate verwerpelijk van-

wege zijn effecten op de mens, dat daarom alleen al de introductie ervan met alle mogelijke kracht moet worden tegengegaan.

Professor Van Bekkum schetste in zijn redevoering de gevolgen van een bestraling met een hoeveelheid die nodig is om een tankbemanning werkelijk uit te schakelen. Om mensen binnen enkele minuten tot uren het besturen van tanks en het bedienen van wapens onmogelijk te maken is een stralingsdosis van 10.000 rad nodig. Deze hoeveelheid veroorzaakt een beschadiging van de hersenen, en met name van de kleine hersenen die verantwoordelijk zijn voor de coördinatie van onze bewegingen. Die coördinatie verdwijnt, we krijgen ongecoördineerde bewegingen en wanneer die heftig verlopen noemen we dat stuip trekkingen, krampen net zoals bij mensen met vallende ziekte. „Dat gaat bovendien gepaard met braken, want de maagwand wordt ernstig beschadigd en ook de hersenstam waar het braakcentrum gelegen is wordt kapot gemaakt. Door de slechte coördinatie van de oogspieren wordt het moeilijk om nog te kunnen zien, nog goed te kunnen zien en te kijken en te richten, de blik te kunnen richten. Dat alles is niet meer in overeenstemming met wat je verwacht van een tankchauffeur of kanonnier.”

„De ziekteverschijnselen treden zeer snel op en de dood volgt binnen een half uur tot achtenveertig uur, afhankelijk van de dosis. Bij tienduizend rad duurt het enkele dagen voordat de mensen tenslotte overlijden. En u zult misschien kunnen inzien, dat die tijd vanaf de blootstelling tot het overlijden een hoogst ellendige tijd is voor de patiënt.”

DARMZIEKTE

„Wanneer die dosis lager is en dus niet meer nuttig om die tankbemanning onmiddellijk uit te schakelen, dan betekent dat toch dat degene die erdoor getroffen wordt ziek wordt en doodgaat.

Tot een dosis van duizend rad treedt er een ziekte op die we de darmziekte noemen. Dat komt omdat die verschijnselen geheel zijn terug te voeren tot de beschadiging van de maag en de darmen. Braken en misselijkheid, een onstuitbare diarree, waar ook geen geneesmiddelen tegen helpen en die leidt, door het grote vochtverlies, tenslotte tot uitdroging. De mensen sterven onder dezelfde omstandigheden als cholerapatiënten die niet behandeld worden. Tussen twee dagen en zes dagen na de blootstelling.

Ook als men niet behoort tot die slachtoffers, dan blijft er een gebied tot ongeveer 250 rad, waar men toch nog komt te overlijden, maar niet aan de hersenziekte, niet aan de darmziekte maar aan de beenmergziekte.”

BEENMERGZIEKTE

„Het beenmerg is een van de gevoeligste weefsels voor straling en als het uitgeschakeld wordt, beschadigd wordt zodat het niet meer kan functioneren, dan produceert het ook geen bloedcellen meer.

Het beenmerg is namelijk de fabriek van bloedcellen en zoals u zich van de lagere school zult herinneren hebben wij rode bloedcellen en witte bloedcellen.

De rode bloedcellen zijn verantwoordelijk voor het zuurstoftransport, de witte bloedcellen voor

de afweer tegen infecties. Tenslotte hebben we ook nog bloedplaatjes en de bloedplaatjes worden ook in het beenmerg gemaakt, bloedplaatjes zijn verantwoordelijk voor de stolling.

Als nu dus de produktie van al die cellen gestopt is, word je ziek omdat de afweer tegen infecties niet meer werkt.

Je krijgt dus infecties en zoals u weet leven we in een wereld die vol zit met bacteriën die ons voortdurend belagen en we kunnen ons alleen maar in stand houden doordat we zulk een voortreffelijk afweersysteem hebben.

Als dat uitvalt gaan we gegarandeerd dood. Zelfs antibiotica alleen helpen daar niet tegen.

Die witte bloedcellen hebben een levensduur van een week ongeveer, dus je kan de eerste paar dagen nog wel voort op datgene wat je al hebt, maar als de produktie dan nul wordt, dan loopt dat snel terug en beginnen de infecties al op te treden na een week. De bloedingen — door het ontbreken van bloedplaatjes voor de stolling — ook ongeveer na een week en die treden overal op in het lichaam en leiden tot bloedverlies, tot verlies aan rode bloedlichaampjes, die worden niet meer aangemaakt en tenslotte sterf je aan infectie, of aan bloedingen of aan gebrek aan rode bloedcellen, bloedarmoede.

De dood volgt bij die mensen tussen de veertien dagen en zes weken.

KANKER

Diegenen die getroffen worden door minder dan tweehonderdenvijftig rad zullen niet dood-

gaan, maar zullen een verhoogde kans op kanker hebben omdat zelfs bij die betrekkelijk lage, niet lethale doseringen er veranderingen ontstaan, veranderingen plaatsvinden in de cellen van het lichaam waardoor ze gemakkelijker kwaadaardig worden.

De verhoging van die kans varieert met de hoeveelheid straling die een mens ontvangt.

Met grote nadruk wees prof. Van Bekkum erop dat het aantal onbedoelde slachtoffers bij een explosie van de neutronenbom helemaal niet zo klein is als wel wordt voorgesteld.

In feite, aldus prof. Van Bekkum, wordt een oppervlakte bestraald die vijftienmaal zo groot is als het terrein waar op korte termijn het militaire personeel moest worden uitgeschakeld.

In het slot van zijn rede ontwikkelde de Leidse hoogleraar de stelling dat de hersenziekte die onvermijdelijk is bij het uitschakelen van mensen via neutronenstraling vergelijkbare verschijnselen vertoont met die welke optreden bij de toepassing van zenuwgassen.

De darmziekte is wat zijn verschijnselen betreft volledig te vergelijken met cholera of met andere ziekten die door bacteriën worden teweeggebracht.

Hetzelfde geldt voor de beenmergziekte; welnu als dat zo is, als neutronenbestraling dezelfde afschuwwekkende verschijnselen geeft, ziektes geeft bij de mens als chemische en bacteriologische wapens, dan is er ook dezelfde reden om die wapens te verbieden zoals enkele jaren geleden gelukkig het geval geweest is bij de bacteriologische en de chemische wapens, die door internationale overeenkomsten verboden zijn verklaard.

Prof. dr. E. Boeker, hoogleraar natuurkunde aan de Vrije Universiteit te Amsterdam

Als natuurkundige omschreef professor Boeker de neutronenbom als een kleine fusiebom waarin deuterium en tritium samensmelten en doordringende neutronenstraling veroorzaken. Deze fusiebom moet gestart worden door de explosie van een kleine splijtingsbom. Hiervoor is plutonium nodig uit kernreactors.

Het proces van eerst splijting en daarna fusie heeft de volgende natuurkundige effecten:

In de eerste plaats neutronenstraling die door heel dikke muren van 12 cm dik of dikke stalen wanden van tanks van zo'n 6 cm dik heen gaat en de mensen aan de binnenkant daarvan vernietigt.

Ten tweede andere straling.

Ten derde een enorme schokgolf, die je ook hebt bij normale explosies waardoor gebouwen e.d. vernietigd worden.

Ten vierde een enorme hittegolf.

Ten vijfde geïnduceerde radioactiviteit in de grond.

Nu is de neutronenbom een wapen met een totale kracht van éénvierde van de bom die op Hiroshima viel, dus zeg maar een stuk of tien, veertien keer zo klein.

Maar in deze bom wordt de helft van de totale energie gebruikt voor de neutronenstraling, waar ik het net over had.

Het is waarschijnlijk geen op zichzelf staande bom maar het is de eerste van een hele generatie kernwapens waarin het mengsel van de vijf fysische aspecten willekeurig kan worden ingesteld.

Ik had het zojuist over vijf effecten: straling, schokgolf, hitte, radioactiviteit en nog wat andere straling.

De gedachte is dat de techniek zover gevorderd is, dat je naar willekeur het mengsel van deze effecten kunt instellen. En de vraag die ik ook aan andere sprekers stel is deze, in hoe-verre deze ontwikkeling nu reeds onderweg is.

Professor Boeker schetste de medische aspecten van het gebruik van de N-bom en kwam tot de conclusie dat binnen een straal van 1.200 meter van de explosie alle mensen onherroepelijk zullen sterven.

Geen beveiliging

Men kan nu vragen of medische hulp baat. Het antwoord moet zijn dat voor de mensen binnen 900 meter dat uitgesloten is. Voor mensen die iets verder weg zijn is het denkbaar dat je beenmergtransplantatie toepast, maar in oorlogsomstandigheden moet dat ook uitgesloten worden geacht. Je kunt je dus op geen enkele manier hiertegen beveiligen. Tenslotte een laatste fysische punt.

Het is duidelijk dat je zo'n explosie tot stand wilt brengen zo dicht mogelijk bij je doel. Op dit moment gaat de discussie over de z.g. Lance-raketten, die 130 km ver een bom weg kunnen sturen en dan kunnen ze zo richten dat ongeveer 50% van de bommen binnen 400 meter van het doel komt. Maar dat betekent dat de andere helft van de bommen verder van het doel verwijderd raakt. Dat betekent dus dat die bommen heel andere effecten zullen hebben dan de militaire effecten waarvoor ze

bestemd zijn. Echter, en nu kom ik tot m'n laatste punt. Het schijnt zo te zijn dat vooral aan westerse zijde precisiesystemen in de maak zijn waarbij je dit soort bommen zeer dicht, zeg maar binnen 10 of 15 meter van het doel ter explosie kunt brengen.

Als dat zo is, dan zijn deze neutronenbommen militair zeer goed geschikt, wat op zichzelf de invoering natuurlijk zal bevorderen en op zichzelf een punt is van grote zorg.

**Prof. dr. Ignacy Malecki,
professor-directeur van het
Instituut voor fundamentele
problemen van de techniek aan
de Poolse Academie
van Wetenschappen**

Het neutronenwapen heeft voor de „man in de straat” eigenlijk twee gezichten, zo stelde professor Malecki in zijn rede.

De voorstanders van de bom stellen het voor alsof het hier gaat om een schoon wapen dat de burgers spaart, als een wapen dat net als de conventionele wapenen op een beperkt terrein in het slagveld gebruikt zal worden. Het andere beeld is dat van een wreed wapen, dat mensen bedreigt met een langzame en pijnlijke dood en verscheidene generaties veroordeelt tot geestelijke en lichamelijke gebreken.

Op grond van mijn wetenschappelijk werk op het gebied van stralingsonderzoek ben ik ervan overtuigd, dat alleen dat tweede gezicht van de neutronenbom de werkelijkheid weergeeft.

Om zijn stelling te onderstrepen wees prof.

Malecki erop dat de dodelijke werking van een neutronenbom tweemaal zo groot is als die van een standaard kernfusiebom van dezelfde grootte. Hoewel de neutronenbom teneinde mensen permanent te kunnen uitschakelen een straling van 8.000 rad of meer veroorzaakt, moeten ook twee andere punten in het oog gehouden worden:

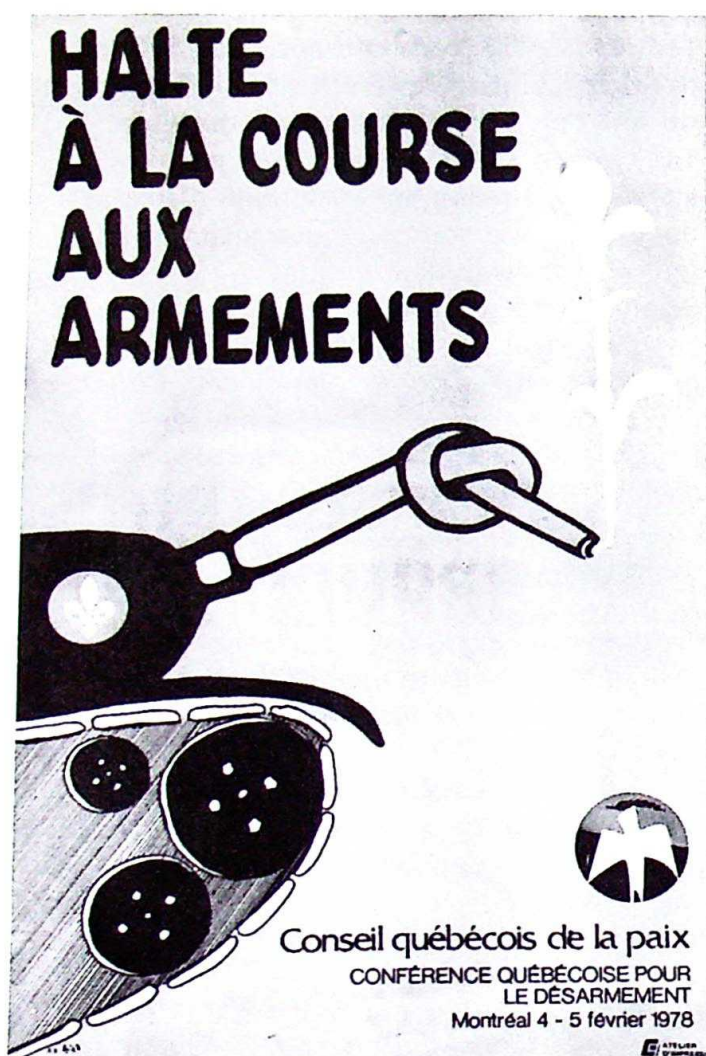
Ten eerste, dat reeds een dosis van 500 rad, desastreuze genetische effecten veroorzaakt, die wel tien generaties kunnen voortduren.

Ten tweede, dat lange tijd op de plek van de aanval een straling aanwezig blijft die een dodelijk gevaar voor iedereen, inclusief kinderen, vertegenwoordigt.

Slechts één punt in de imperialistische propaganda is waar, de neutronenbom zal relatief goedkoop en flexibel in gebruik zijn. Door gebruik te maken van 155 mm houwitser en Lance-raketten kunnen de aanvalsdoelen zeer snel worden gewijzigd. Maar ook massale aanvallen kunnen op eenvoudige wijze worden gerealiseerd. Het zal b.v. genoeg zijn twaalf neutronenbommen af te vuren op Parijs om de gehele bevolking van deze wereldstad te doden. Deze militaire mogelijkheden zijn vanuit een algemeen gezichtspunt gezien buitengewoon gevaarlijk.

Prof. Malecki besloot zijn toespraak met het uitspreken van de vrees dat introductie van de neutronenbom een kettingreactie zal veroorzaken, waardoor verspreiding van dit nieuwe wapen over de gehele wereld niet meer kan worden voorkomen.

Het is nu het laatste moment om dit catastrofale proces te verhinderen.

**Prof. dr. Günther Drefahl,
lid van de Raad voor het
wetenschappelijk onderzoek en
de academie van Wetenschappen
van de D.D.R.**

Met de strijd tegen de neutronenbom verdedigen wij ons meest elementaire mensenrecht, het recht op leven. Wij verdedigen het tegen een bedreiging die al het leven, niet alleen het menselijke, vernietigt. Aldus professor Drefahl, die ook voorzitter is van de vredesraad van de DDR.

Wij verdedigen het leven tegen het schandelijke misbruik dat gemaakt wordt van een van de indrukwekkendste verworvenheden van de menselijke geest, de beheersing van de atomaire krachten en energierijke straling. Deze straling vernietigt de keten van moleculen in de nucleïnezuren, waarop — als op de magneetband van een computer — de menselijke eigenschappen zijn opgeslagen.

Professor Drefahl wees erop dat in principe en ook in de praktijk neutronenstraling voor nuttige doeleinden kan worden aangewend. Wetenschappelijke werkers in vele landen hebben daar systematisch onderzoek naar verricht, en we kunnen heden ten dage met succes neutronenstralen toepassen voor de behandeling van kanker.

„Wat voor een perversie is het als nu de initiatiefnemers voor dit nieuwe wapen deze wetenschappelijke vooruitgang tegen het leven zelf gaan richten en radiologische principes in de oorlogstechniek willen invoeren.”

Ter zake deskundige en verantwoordelijke wetenschappelijke werkers, militairen en poli-

tici van vele landen hebben aangetoond dat de vernietigingskracht van neutronenbommen barbaars is en op ieder moment vertienvoudigd, ja zelfs verhonderdvoudigd kan worden, aldus professor Drefahl.

**Prof. A. S. Pawlow,
vice-president van de Academie
van wetenschappen van de USSR**

Ook professor Pawlow wees op de grote verwachtingen van de geleerden toen meer dan veertig jaar geleden de neutronen werden ontdekt. De ontdekking heeft inderdaad in belangrijke mate de ontwikkeling van de wetenschappelijke-technische revolutie gestimuleerd. De neutronen bleken ook een bijzonder effectief en voldoende flexibel instrument voor het uitvoeren van fysische experimenten, die de beroemde Franse geleerden Joliot Curie tot de ontdekking van kunstmatige radio-activiteit voerden. Ook is aangetoond dat neutronenbestraling ter genezing van kwaadaardige gezwellen kan worden toegepast. Aldus meende professor Pawlow.

Een heel ander en tegengesteld gebruik van neutronen wordt verkregen door de neutronenbom. Prof. Pawlow, die specialist is op het terrein van stralingsziekten, weet als weinig anderen wat de risico's zijn en wat de vernietigende uitwerking is van de neutronenbestraling in het geval van een ontploffende neutronenbom: „Naast de klinische verschijnselen en vormen, die zich bij de ontploffing van een atoombom voordoen, vinden we de ergste vormen van beschadiging van het centrale zenuwstelsel. Er is al gesproken over de gene-

tische gevolgen van de inwerking van de neutronenstralen op het menselijk organisme. Dat raakt het lot van toekomstige generaties en daar mogen wij niet onverschillig tegenover staan." Aldus Prof Pawlow, die zijn hoge waardering uitsprak voor de acties die thans gevoerd worden voor het verbod van de N-bom.

**J. de Raedt,
kernfysicus België**

De Belgische kernfysicus J. de Raedt gaf als zijn mening dat het de militairen in de Verenigde Staten er om te doen is geweest een wapen te verkrijgen dat, met minder hitteontwikkeling en explosieve kracht, meer neutronenstraling zou produceren dan de huidige categorie kernwapens.

Hoe dat precies gebeurt is uiteraard niet bekend, maar met betrekking tot de werking van neutronen en neutronenstraling is veel onderzoek verricht en kennis vergaard. Op grond daarvan kan gezegd worden dat het een leugen is als de N-bom een meer humane en milieuvriendelijke bom wordt genoemd. Snelle neutronen, aldus de Belgische kernfysicus geven vooral hun energie af door elastische botsingen met atoomkernen (te vergelijken met knikkers in een knikkerspel). Dit heeft tot gevolg dat de energie-overdracht het hoogst is op lichte kernen, op waterstof veertien keer zo hoog als op ijzer. Vandaar dat snelle neutronen veel meer schade aanbrengen aan levende wezens (waarin veel waterstof voor komt) dan aan gebouwen etc.

De Raedt wees erop dat het niet mogelijk is

Medische en fysische
aspecten

neutronenstralen te bundelen, de straling zal zich voordoen in een heel gebied rond de plaats van de ontploffing, met een geleidelijk afnemende intensiteit. Men kan zo schatten, dat als de vijand zijn troepen spreidt over een vrij groot gebied er voor één onmiddellijke dode er een tiental sterfgevallen zullen zijn binnen de eerste paar weken en daarnaast nog eens zoveel binnen een maand. Om niet te spreken van de overlevenden en de na hen komende generaties. Het is dus uiterst cynisch om een dergelijk wapen als „humaan” te bestempelen. Aldus deze kernfysicus, die de stelling van voorgaande sprekers onderschreef dat de N-bom op één rij geplaatst kan worden met chemische en bacteriologische wapens.

**Prof. dr. Zdenek Dienstbier,
hoofd van de afdeling nucleaire
geneeskunde van het academisch
ziekenhuis in Praag**

Sprekend over de fysieke en medische gevolgen van een neutronenbomexplosie verwees prof. dr. Zdenek Dienstbier, hoofd van de afdeling nucleaire geneeskunde van het academisch ziekenhuis in Praag naar de situatie in Hiroshima en Nagasaki. Bijna 33 jaar na de explosie van atoombommen zijn de fysieke gevolgen nog steeds niet overwonnen en lijden nog steeds mensen aan een stralingsziekte. Laboratorium-proeven hebben, hoewel het hier om langdurige bestralingsperioden gaat, aangetoond dat de neutronen in vergelijking met de gamma straling (van „gewone” atoombommen) relatief grotere biologische effecten hebben.

Een belangrijk verschil tussen het effect van een neutronenbom noemde prof. Dienstbier de verhouding tussen het aantal gewonden en doden. Bij een atoombom is dat 3:1, bij een neutronenbom 1:3. Hoeveel mensen er zullen sterven hangt uiteraard af van het aantal explosies en van het kaliber. Maar het is noodzakelijk nu al te zeggen dat ook bij een explosie van een neutronenbom het menselijk lijden niet beperkt zal blijven tot het moment van de explosie.

Dr. J. Mellema, Nederland

Aan de hand van door het Nederlandse ministerie van defensie verstrekte gegevens kwam dr. J. Mellema in zijn bijdrage op het forum tot de conclusie dat de hittegolf en de schokgolf van de neutronenbom niet wezenlijk veel verschillen met die van een splijtingsbom. De energie die beschikbaar is voor materiële destructie en voor het in brand vliegen van het materiaal is voor een splijtingsbom 85 procent en voor de neutronenbom 65 procent van de totale vrijkomende energie. De conclusie moet dan ook zijn dat ook de neutronenbom grote materiële schade kan aanrichten, aldus Mellema.

Dat neemt niet weg dat bij een neutronenbom zesmaal zoveel energie (30 procent in plaats van 5 procent) beschikbaar is voor de directe radio-actieve straling. Dat is de dodende karakteristiek van de N-bom.

De dodende straling van een neutronenbom strekt zich uit over een gebied dat tweemaal groter is dan het gebied dat door een vergelijkbare splijtingbom wordt getroffen. Evenals

andere sprekers concludeerde dr. Mellema hieruit, dat het aantal doden bij een neutronenbomaanval aanzienlijk groter zal zijn dan bij de huidige generatie kernwapens.

Dr. Mellema vroeg ook aandacht voor het feit dat de neutronenbom een fusie-bom is, welke wordt „aangestoken” door een kleine splijtingsbom. Uit een officiële publikatie van het Amerikaanse ministerie van defensie blijkt nu, dat de neutronenbom ook omgezet kan worden in een gewone splijtingsbom.

Omdat men spreekt over neutronenbommen van 1 kiloton TNT betekent het uitsluitende gebruik van het z. g. ontstekingsgedeelte dat men een kleine atoombom heeft: de mininuke een wapen waarvan de invoering jaren geleden niet is doorgegaan omdat men vond dat dat grens-ervagend zou werken tussen kernwapens en conventionele wapens.

Drs. F. Groenink, internist Juliana ziekenhuis te Amsterdam

De verschillende typen straling oefenen op de cel, de elementaire bouwsteen voor levend weefsel, een werking uit die slechts in kwantitatief opzicht verschilt.

Neutronen (deeltjes) hebben een grotere kans om de kernen en de elektronenwolk van de atomen, waaruit de celmoleculen zijn opgebouwd, de „treffen”. Aldus internist F. Groenink op het forum te Amsterdam.

Ook als de stralendosis niet voldoende is om de cel zichtbaar te vernietigen, treden ernstige afwijkingen op omdat de celkern beschadigd wordt. De celkern bevat de chromosomen, die

Medische en fysische aspecten

de code bevatten volgens welke de dochtercellen, die bij kerndeling ontstaan, uit de aanwezige bouwstenen worden opgebouwd. Sinds de ontdekking van Watson en Crick, die daarvoor de Nobelprijs kregen, weten we vrij exact hoe dat in zijn werk gaat.

De chromosomen zijn eigenlijk zeer lange, opgevouwen ketens van het zgn. DNA, segmenten van deze ketens worden genen genoemd die elk de code bevatten voor een bepaalde stof, eiwit, aminozuurketen e. d. U moet zich dit ongeveer voorstellen als een tape van een computer, die een hele productieketen stuurt.

Ioniserende straling kan verhinderen dat dit DNA zich, zoals normaal gebeurt, verdubbelt en daarmee de celdeling en het ontstaan van nieuwe dochtercellen blokkeren.

Behalve dat de tape stuk gaat en niet meer afgedraaid kan worden, zijn er afhankelijk van de dosis nog meer effecten.

Er kunnen uit de tape hele stukken verdwijnen, het verloren gaan van een gen heet een mutatie.

Ook kunnen stukken uit de tape verdwijnen en ondersteboven of gekreukeld op een verkeerde plaats in de tape gezet. Al deze afwijkingen van de chromosomen hebben belangrijke erfelijke gevolgen. Het *Philadelphiachromosoom* is een dergelijke afwijking die microscopisch duidelijk zichtbaar is.

Het wordt aangetroffen in de cellen van lijdende aan chronische myeloïde leukemie en bij mensen die aan een hoge dosis straling hebben blootgestaan, zoals de slachtoffers in Hiroshima en Nagasaki.

7 en 20 jaar geleden waren er in die steden pieken van leukemie-incidentie, en nog steeds is de sterfte aan die ziekte daar 4 maal zo hoog.

Uit recente berichten blijkt dat onder degenen die als militair aan atoombomproeven hebben deelgenomen, zeer veel leukemie voorkomt. Bij lagere doses, rondom de 250 rad en lager, die dus opgenomen worden op plaatsen tamelijk ver van de explosie, zullen de slachtoffers niet overlijden, maar de kansen op sterfte aan kanker en leukemie zijn ernstig toegenomen. Tevens treedt vaak *staar* op en hoewel niet direct meetbaar, is een abnormaal snelle *veroudering* onmiskenbaar.

Met de beschadiging van het erfelijkheidsmateriaal, wordt een volstrekt onverdraaglijke hypotheek gelegd op die generaties, die nog geen deel uitmaken van onze wereldbevolking. Wanneer ooit het recht van het ongeboren leven aan de orde dient te worden gesteld, dan is het wel op deze bijeenkomst van mensen die zich hun verantwoordelijkheid voor het behoud van de samenleving bewust zijn.

De morele aspecten van de neutronenbom

In het verzet van de volkeren tegen invoering van de neutronenbom spelen vele argumenten een rol. Men vreest een nieuwe ronde in de bewapeningswedloop met alle sociale en economische gevolgen die dit voor de bevolking heeft. Invoering van de neutronenbom is een nieuwe stap naar de verticale proliferatie van kernwapens. Een horizontale proliferatie van kernwapens zal daardoor in de hand worden gewerkt. Aldus zal de neutronenbom een impuls vormen voor escalatie in de nucleaire bewapeningswedloop. De neutronenbom vergroot de waarschijnlijkheid en de mogelijkheid om nucleaire wapens in te zetten. Dat leidt dientengevolge tot een verlaging van de atoomdrempel en vergroting van het gevaar van een atoomoorlog in West-Europa.

Naast deze politieke en sociaal-economische argumenten, voeren de tegenstanders van de N-bom ook ethische argumenten aan. De neutronenbom dient de oorlogvoerende partijen niet als wapen om elkaars oorlogsmiddelen uit te schakelen, maar is gericht op mensenverdelging. Het wapen wordt gekarakteriseerd als een anti-mens-wapen. Met name ook onder gelovigen zijn de ethische bezwaren tegen de N-bom een grote motivatie geweest voor deelname aan de campagne tegen de bom. Ook op het Internationale Forum is dit tot uitdrukking gekomen. Vele bijdragen — waarbij in enkele gevallen ook een verband wordt gelegd tussen de N-bom en algemene ontwapeningsvraagstukken — getuigen daarvan.

**Prof. dr. C. Augustijn,
hoogleraar kerkgeschiedenis
aan de Vrije Universiteit
te Amsterdam:**

**N-bom kán niet passen
bij menselijke waardigheid**

Zelfs de mogelijkheid van een oorlogvoering met neutronenwapens wordt door velen die in Nederland en elders in verzet zijn gekomen tegen de N-bom als mensonwaardig ervaren. Menselijke waardigheid, daar kán een dergelijke vorm van bewapening niet bij passen. Aldus vatte prof. dr. C. Augustijn, één van de inleiders op het Internationale Forum, het morele aspect van de campagne tegen de N-bom samen.

De Nederlandse hoogleraar besprak in zijn rede de relatie van de mens, de bewapening en de oorlog:

De ellende is dat zelfs wanneer er geen wereldoorlog is, de hele zaak van bewapening en speciaal van atoombewapening een enorme rol speelt in heel onze manier van leven, in heel onze manier van handelen.

Wanneer ik denk aan de westelijke landen en de manier waarop de publieke opinie in de laatste dertig jaar hier gespeeld heeft, dan kan ik zeggen dat de angst voor de landen van het Warschaupact een belangrijke rol heeft gespeeld.

Koude oorlog

En welke gevolgen heeft dat gehad?

Ook zonder dat er een mondiale oorlog was, heeft men die potentiële tegenstanders afgeschilderd als agressief, als onmenselijk. In de

tijd dat de koude oorlog begon, was ik zo'n jaar of twintig en ja, ik weet wat dat betekend heeft, ik weet ook wat dat voor mij persoonlijk betekend heeft, en ik heb daar zelf ook in geloofd.

Zo was de situatie althans hier in Nederland en ik geloof niet dat die in andere landen van de westelijke wereld anders was.

Maar wat is het gevolg geweest?

Het gevolg is geweest dat die mensen die voortdurend die tegenstander die er dan zou kunnen komen, en die er eigenlijk al was, afgeschilderd hebben als agressief en als onmenselijk, daardoor zelf agressief en onmenselijk zijn geworden.

De ellende van dit ogenblik is, dat die mentaliteit nog bij lange na niet doorbroken is. Dat nog steeds mensen zo over andere mensen denken en dat ze daardoor zelf ook zo worden. Ik geloof dat het verzet dat op het ogenblik in zo'n brede kring tegen de invoering van de neutronenbom is los gekomen, een geweldige mogelijkheid biedt om deze morele aspecten indringend aan de orde te stellen en ons af te vragen, kunnen wij vanuit de impulsen die we nu hebben gekregen ertoe komen om andere mensen te worden?

Rol der kerken

Wel, wij hebben in alle landen en zeker ook in Nederland alle mogelijke organisaties, op levensbeschouwelijke basis.

Wij hebben kerken, en ik heb de indruk, dat deze organisaties bij elkaar een geweldig belangrijke rol kunnen spelen in heel dit proces van bewustwording.

Morele aspecten

Ik ben zelf een christen d.w.z. ik geloof in Jezus Christus.

Ik geloof in zijn rijk en het is voor mij onmogelijk om als ik nadenk wat Jezus voor deze wereld en voor mij persoonlijk betekent om daar iets als neutronenbom en atoombewapening bij te noemen zelfs maar.

Prof. Augustijn sprak er zijn vreugde over uit dat de Nederlandse Raad van Kerken — veel sneller dan hij durfde veronderstellen — stelling heeft genomen tegen de N-bom.

Ook anderen — in vele organisaties — die zich tegen de neutronenbom verzetten doen dit vanuit een morele overtuiging, vanuit een levensbeschouwing.

Die levensbeschouwingen lopen sterk uiteen. Ik denk dat het forum een goed startpunt zou kunnen bieden om deze verschillende organisaties bijeen te brengen.

En om de vraag aan de orde te stellen in hoeverre het mogelijk is ook bij grote verschillen in levensbeschouwing, de vraag naar de mens en wat kan en wat is menswaardig en wat is mensenwaardig, samen aan de orde te stellen, hierover te spreken en in een werkelijke dialoog ook te komen tot een gemeenschappelijke actie.

Handelen

Ik vind het erg mooi wat de Raad van Kerken heeft gedaan. Tegelijkertijd zou ik er erg blij mee zijn wanneer in een veel breder verband van alle mogelijke organisaties die zich met deze vragen bezighouden te bespreken welke morele aspecten van de neutronenbom in onze tijd de aandacht vragen.

Wanneer wij hier bij elkaar zijn, dan komen wij uit alle mogelijke kringen.

Wij zijn allemaal mensen die wel eens nadenken. Die nadenken over de diepste vragen van het leven, die nadenken ook over de vraag, wie ben ik en wie is die ander. Want dat alles zijn kwesties van levensbeschouwingen.

Wel, ik wil u oproepen om van welke levensbeschouwing u persoonlijk ook bent, over deze dingen na te denken en van daaruit dan ook te handelen.

Prof. dr. György Antalffy uit Hongarije

Prof. dr. György Antalffy uit Hongarije bestreed de opvatting dat verbeterde techniek automatisch ook tot geperfectioneerde bewapening zou moeten leiden; het gaat erom dat de vredeskrachten zich aan het hoofd plaatsen van de technische ontwikkeling.

De Hongaarse spreker zei dat wij uit de geschiedenisboekjes hen als vooraanstaande figuren leren kennen die als koning en veldheren glorieus oorlogen voerden.

De grote namen van deze tijd zijn echter zij, die werken aan de wereldvrede.

In Hongarije worden momenteel op vele plaatsen meetings en demonstraties gehouden tegen de neutronenbom, waaraan mensen vanuit alle lagen van de bevolking deelnemen.

Want de Romeinse zegswijze, dat men de vrede zou bewaren door zich voor te bereiden op de oorlog, gaat niet meer op. Op dit moment kan men de vrede slechts dienen door zich voor te bereiden op de vrede, en alle inspanningen daarop te richten.

De propagandisten van de neutronenbom brengen het argument naar voren dat dit wapen kostbare materialen spaart. Maar dat wil zeggen, aldus Antalffy, dat het wapen er uitsluitend op gericht is op massaschaal menselijk leven te vernietigen. In militaire kringen wordt in dit verband de term „schoon wapen” gehanteerd. Dergelijke propagandatermen worden alleen maar gebruikt om te proberen de zorg weg te nemen bij de mensen over de gevaren van de atoombewapening, een bezorgdheid die uiteraard ook een aansporing vormt voor het protest. Dit soort pogingen om het gevaarlijke karakter van het nieuwe wapen te verbergen of als gering voor te stellen onthult echter ook een barbaars soort denken. Het werkelijke effect van dit „schone” wapen is immers dat menselijke wezens besmet met neutronenstraling onder zeer groot lijden en langzaam zullen omkomen.

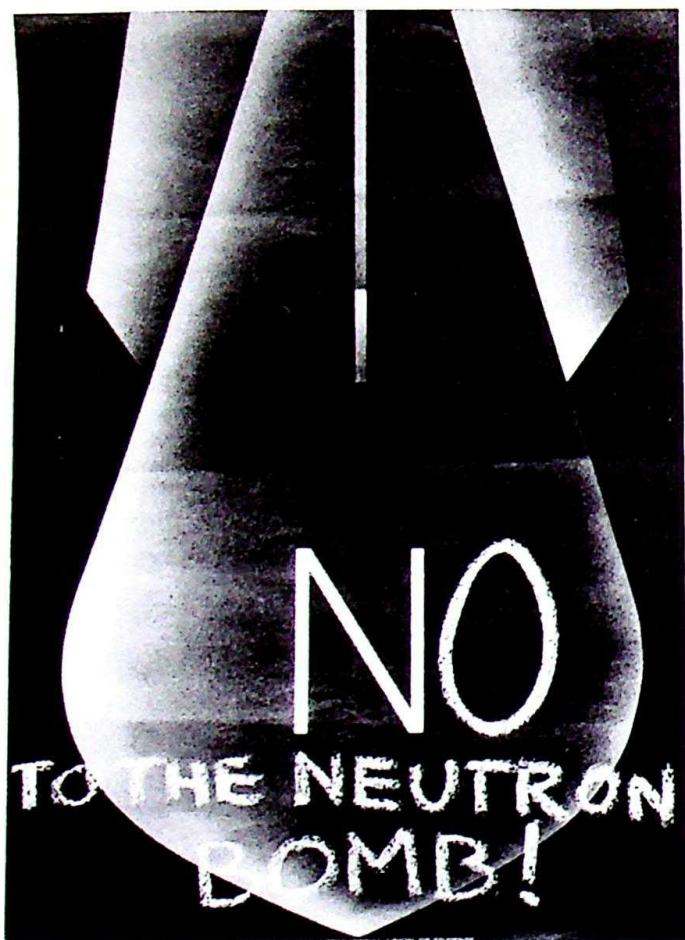
Er is niets, aldus Antalffy dat de veroordeling van mensen tot een dergelijke dood rechtvaardigt.

Senator Tullio Vinay — Italië

De Italiaanse senator Tullio Vinay stelde dat de neutronenbom vragen oproept over de zin van het leven.

In Amerika heet dat: een mooi huis, een luxe jacht; wie dat bezit heeft iets gemaakt van zijn leven.

Ook in Europa kennen wij deze mentaliteit. Zo beschouwd, aldus de spreker, is de neutronenbom een teken des tijds: „vernietig ons, maar niet dat wat onze waardigheid bepaalt, ons bezit”.

De beschaving wordt gespaard, maar niet wijzelf.

Daarom, meende hij, dienen wij ons te bezinnen op de betekenis van ons bestaan. Wij moeten de zin van het leven veranderen. Want wie zijn leven niet wil geven voor een ander, wordt instrument om het leven aan anderen te ontnemen.

Tullio Vinay sprak tevens over de speciale gevaren die de neutronenbom voor Europa heeft, en wees in dat verband o.m. op uitspraken van generaal Lemnitzer, die destijds voorstander was van gebruik van atoomwapens in Vietnam.

Bij een oorlog in Europa zou een „overwinning” de vernietiging van de burgers en van de strijdkrachten van de vijand betekenen. Een oorlog in Europa houdt dus in: vernietiging van de Europeanen.

De Italiaanse spreker riep op tot bezinning op democratische oplossingen voor het bewapeningsvraagstuk.

Mevr. Elfrieda Grundböck uit Oostenrijk

Mevr. Elfrieda Grundböck, die namens de Oostenrijkse delegatie op het Forum sprak, stond stil bij de rol die kleine landen kunnen spelen. Kanselier Kreisky heeft geweigerd zich tegen de neutronenbom uit te spreken, zich o.m. beroepend op de neutraliteit van Oostenrijk. In de zaak van de neutronenbom, die in Europa dreigt te worden geïntroduceerd, kan men echter niet neutraal zijn zonder zich op een amoreel standpunt te plaatsen, aldus mevr. Grundböck.

Zij noemde het daarom ook een morele plicht van de Oostenrijkse vredeskrachten om de pas gestarte campagne tegen de N-bom te versterken, ongeacht de moeite die dat kost. De Nederlandse actie is wat dat aangaat een voorbeeld voor de hele wereld, meende ze: de betekenis daarvan gaat de grenzen van dit land ver te buiten.

Joan, bisschop van Dragowitja rector van de religieuze academie in Sofia

Nog voordat zij is geproduceerd is de neutronbom al geëxplodeerd en nog wel buiten de militaire proefterreinen van het Pentagon. Zo beschreef de Bulgaarse bisschop Joan de explosie in het bewustzijn van alle vredelievende mensen die zich tegen de invoering en produktie van de neutronenbom verzetten. Tegenover propaganda-argumenten vóór de bom stelde hij de vraag van Christus: Wat heeft de mens er aan de hele wereld te winnen maar daar met zijn leven voor te boeten? Wat zou een mens als prijs voor zijn ziel kunnen geven? Een wapen dat het leven vernietigt kan niet humaan genoemd worden, aldus de Bulgaarse bisschop. De produktie van neutronenwapens zal schadelijke gevolgen voor de mensheid hebben. Zij zal een verdergaande bewapeningswedloop en een jaarlijkse verhoging van de militaire uitgaven oproepen. Dat zal gaan ten koste van het levenspeil van de bevolking, van de ontwikkeling van de gezondheidszorg, van de cultuur, de beschaving, de vrede en gerechtigheid in de wereld.

De Bulgaarse bisschop meende dat daarom ook de reactie van de volkeren op de dreiging van de N-bom zo spontaan en massaal is geweest en de anti N-bom beweging nog elke dag in kracht wint door deelname van alle maatschappelijke groeperingen. Evenals vele andere sprekers bij dit thema meende de Bulgaarse bisschop dat de christelijke kerk, die 2.000 jaar lang liefde, gerechtigheid en vrede onder de mensen predikt, de verantwoordelijke opdracht heeft het leven van de mensen te beschermen tegen alles wat het bedreigt, omdat „God geen God van doden maar van de levenden” is.

Jupp Angenfort, Duitse Bondsrepubliek

„Het wapen dat alleen mensen vernietigt”. Een dergelijke aanbeveling voor een wapen als de neutronenbom is een voorbeeld van cynische imperialistische mensenverachting en in de hoogste mate immoreel, zei de Westduitse communist Jupp Angenfort in het te Amsterdam gehouden debat over de morele aspecten van de N-bom. In tegenstelling daarmee behoort het tot de beste tradities van de arbeidersbeweging, dat zij, wanneer het om de wereldvrede gaat, zich actief inzet voor de belangen van de volkeren, de ontspanning en de ontwapening.

Angenfort gaf een overzicht van de activiteiten die de Westduitse communisten op dit terrein samen met anderen ontwikkelen en bracht kritiek op de houding van de fracties in de Bondsdag. De CDU/CSU-fractie heeft onvoorwaardelijk JA gezegd, terwijl de SPD het

Morele aspecten

standpunt heeft ingenomen, dat de productie van de neutronenbom uitsluitend de regering van de Verenigde Staten aangaat.

Een dergelijk standpunt bevordert eerder de plannen van de heersende kringen in de VS om de neutronenbom te produceren dan dat zij deze plannen dwarsboomt.

Ook in West-Duitsland worden onjuiste en onzinnige argumenten aangevoerd om invoering van de neutronenbom, die op zo'n massaal verzet stuit, te rechtvaardigen.

De inspecteur-generaal van de Bundeswehr, Wust, verklaarde onlangs dat de N-bom „de rust en veiligheid in het westen zal garanderen.“ West-Europa, aldus Jupp Angenfort, is echter al een hoofdopslagplaats voor massavernietigingswapens van allerlei aard. De dichtbevolkte Bondsrepubliek is nu reeds een kruitvat zonder gelijke. Het is in hoge mate cynisch om in verband met de invoering van weer nieuwe massa-vernietigingswapens te spreken over „rust en veiligheid“. De invoering van de neutronenwapens zal de tegenstellingen en de onveiligheid in Europa juist verhogen, de geest van de koude oorlog weer doen herleven en de internationale toestand verslechteren.

Drs. L. Mesman, Bestuurslid van de Nederlandse afdeling van Pax Christi

Als we nadenken over de morele kanten van de neutronenbom kunnen we ons niet beperken tot de eigen aard en de effecten van de neutronenbom.

We moeten ons ook een oordeel vormen over de ethische kanten van het uitvinden, het

produceren, het dreigen met- en het gebruiken van dit wapen.

En van de ideologie waarmee dit alles gerechtvaardigd wordt. En uiteindelijk van een samenleving, die aan een dergelijke ideologie geloof hecht, aldus drs. L. Mesman.

De neutronenbom is een verfijning van de bestaande atomaire wapens. En als verfijnd atomair wapen deelt het dan ook in de algemene onzedelijkheid van alle kernwapens. Maar dat niet alleen. Juist door zijn doelbewuste raffinement is het neutronenwapen ethisch gezien, lijkt mij, nog meer onaanvaardbaar.

Het bezorgt degene die niet onmiddellijk gedood wordt dezelfde langdurige en vreselijke ziektes die de overige kernwapens ook tot immorele wapens maken.

En wie zou het wagen om wat dit lijden betreft een morele grens te trekken tussen militairen en andere menselijke wezens? Dit in verband met het argument dat het vooral voor het slachtoffer bedoeld zou zijn.

Wat het raffinement van de neutronenbom betreft, ik vermoed dat juist het perverse karakter van deze uitvinding zo'n massale golf van morele verontwaardiging onder de bevolking heeft veroorzaakt.

Hopenlijk richt die verontwaardiging zich hiermee ook op de perversie van het totale bewapeningssysteem.

De ontwikkeling, de uitvinding van de neutronenbom, wordt genormeerd door het streven atomaire wapens „bruikbaar” te maken. Afgezien van de vraag of het wapen uit militair-strategisch oogpunt inderdaad bruikbaar is,

moet dit streven zelf als onaanvaardbaar en onverantwoordelijk worden bestempeld. En vooral om twee redenen: Het wekt de suggestie dat een kleinschalig gebruik van radioactieve straling om mensen te doden of te verminken wel aanvaardbaar zou zijn.

En in die zin is het een demoraliserend streven.

Ten tweede: het legitimeert een kleinschalig gebruik van stralingswapens en roept daardoor onvermijdelijk het risico op van het gebruik van grootschalige kernwapens.

Daar zit dan ook het belangrijkste onverantwoordelijke aspect van dit streven.

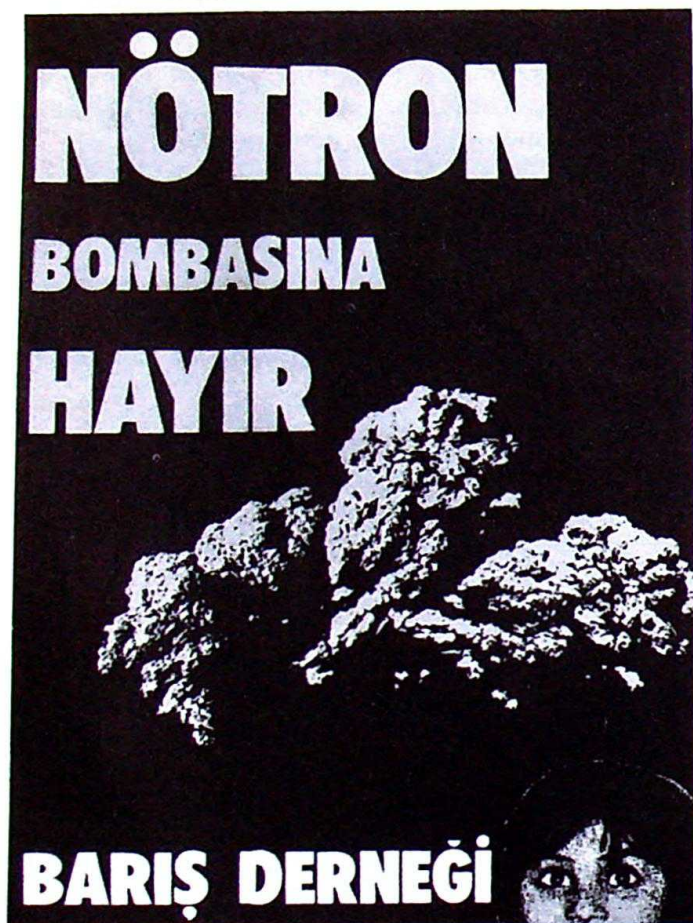
Tenslotte: Invoering van de neutronenbom wordt verdedigd met een beroep op het afschrikkingseffect. Dat betekent, als het dan niet gebruikt zal worden kan er in elk geval mee gedreigd worden. Maar het is voor elk redelijk mens in te zien dat het dreigen met dit wapen ook de waarschijnlijkheid tot het gebruik ervan in zich houdt. Alleen daarom al moet de invoering van de neutronenbom worden afgewezen.

Maar met deze afwijzing zijn wij ethisch nog niet klaar.

Want zelfs als het streven om de neutronenbom in te voeren schipbreuk lijdt dan blijft de bewapeningwedloop keihard doorgaan.

En ook het afschrikkingdenken, waarmee deze wedloop gerechtvaardigd wordt. En de ethische grondvraag blijft: Wat is de menselijke waarde van een samenleving als we daarin ons leven in stand houden door de ander voortdurend en massaal met de dood te bedreigen? Als het om veiligheid gaat, de waarde waar

Morele aspecten

ook de strategen zich op beroepen, hoe kunnen we ons veilig voelen door vernietigingswapens waarvan alleen het bewaren al een permanente bedreiging betekent voor het leven hier en op de hele wereld.

**W. M. Borowoj,
Aartspriester van de patriarchale
kathedraal in de Sowjet-Unie**

De neutronenbom is geen moreel probleem voor ons. Voor vredelievende krachten bestaat niet de vraag of de N-bom kan of niet kan. Dat is het probleem van de tegenpartij met een immorele houding, aldus deze priester van de Russische orthodoxe kerk. Hij merkte op, dat in de Sowjet-Unie op het punt van verzet tegen de N-bom sprake is van een moreel-politieke eenheid. De communistische ethiek is in essentie dezelfde als de christelijke en de algemeen menselijke ethiek. De kerken in de Sowjet-Unie voerden al actie tegen de N-bom en de destructieve krachten toen er in de kerken van het westen nog aarzelingen waren, verklaarde de aartspriester. Hij riep de christelijke kerken in Europa en de hele wereld op tot eenheid van alle „mensen van goede wil” tegen de krachten van vernietiging. Samen met ongetwijfeld de overgrote meerderheid van de wereldbevolking.

**Bruno Schottstädt, pastor van de Gossner
Missie in de DDR** nam eveneens het standpunt in dat de bescherming van het leven het hoogste christelijke gebod is. Christenen die invoering van de N-bom ondersteunen maken zich voor

God en de mensen schuldig. Christenen moeten met alle mensen van goede wil voor de ontwapening in de wereld denken, werken en bidden.

**Prof. dr. J. Verkuyl,
hoogleraar
in de zendingwetenschap
aan de Vrije Universiteit
van Amsterdam**

Uitgaande van de opvatting dat er een veiligheidssysteem dient te zijn meende prof. Verkuyl de aanvaarding van massavernietigingswapens „ethisch ongeoorloofd” te moeten noemen. Het gebruik en het dreigen met nucleaire massa-vergeldingsmiddelen, moeten naar zijn overtuiging op zedelijke gronden worden veroordeeld.

Naar de mening van prof. Verkuyl is de mensheid een kritisch punt gepasseerd toen op Hiroshima en Nagasaki de atoombommen vielen.

Met de invoering van nucleaire wapens is zijns inziens een voet gezet op „een heilloze weg des doods”.

De Verenigde Staten zijn daar, met goedvinden van hun geallieerden, mee begonnen. Na de Verenigde Staten volgden de Sowjet-Unie, Engeland, Frankrijk en China.

In 1974 heeft ook India zich in staat getoond tot een nucleaire explosie en Brazilië zal daartoe over enkele jaren in staat zijn.

De kans is groot dat kernwapens over de gehele wereld worden verspreid, indien wij niet in de ontwikkeling ingrijpen en tot ommekeer komen.

Prof. Verkuyl wees op het gruwelijke vernietigingspotentieel dat in West en Oost ligt opgeslagen en stelde dat men de bestrijding van de neutronenbom ook tegen die achtergrond dient te plaatsen.

Maar dat betekent niet, zei prof. Verkuyl, dat we geen speciale aandacht moeten schenken aan de neutronenbom.

Nu dreigt immers de produktie van de neutronenbom, die ten doel heeft het doden van mensen door middel van neutronenstraling in een gehele regio.

De effecten zijn nog erger dan chemische en biologische wapens, die reeds op basis van een internationale overeenkomst buiten de legitimiteit geplaatst zijn.

Dit nieuwste wapen is nog niet in produktie genomen. Er is — terecht — een internationale actie op gang gekomen om erop aan te dringen dat dit nieuwe nucleaire bedenkfel niet in het wapenarsenaal wordt opgenomen.

Dit is een goede zaak. Maar de actie: „Stop de neutronenbom” heeft naar mijn overtuiging slechts zin als ze de inzet-ouverture vormt van een internationale actie tegen alle massa-vernietigingsmethoden en tegen de bewapeningswedloop als geheel.

Het is verheugend, zei prof. Verkuyl, dat ook vanuit de kerken het verzet tegen deze wapenrusting doorbreekt. Ze zwijgen niet langer.

Ik weet ook wel dat de kerken veel boter op het hoofd hebben vanwege hun zwijgen.

Maar de kerken zouden hun schuld doen toenemen als ze nu nog bleven zwijgen. En dat doen ze niet meer.

Men denke aan de uitspraken van het Vati-

caan, aan de uitspraken van Uppsala, aan de actie van het IKV om de kernwapens uit te bannen, aan het stuk van de Nederlandse Raad van Kerken tegen de invoering van de neutronbom.

Het nuttige van een dag als deze is, dat deze dag is als een réveil in de morgen dat ons wakker roept.

Velen die principieel tegenstanders zijn van de massa-vernietigingswapens waren ingeslapen.

Ze hielden zich met alles en nog wat bezig behalve met dit vraagstuk.

Gelukkig begint men wakker te worden, alert en zeer verontrust. Daartoe is ook alle aanleiding, aldus prof. Verkuyt.

**Karol Nandrasky,
Decaan van de Evangelische
theologische faculteit in Praag**

De hoop en de gerechtvaardigde verwachtingen die miljoenen mensen uit de slotacte van de conferentie van Helsinki konden putten is door de Amerikaanse plannen voor een neutronbom op cynische wijze gefrustreerd, meende de decaan van de theologische faculteit in Praag, Karol Nandrasky. Hij noemde de voornemens om tot productie van de N-bom te komen een omkering van alle waarden: een wapen kan niet humaan worden verklaard als het direct en uitsluitend gericht is op het vernietigen en doden van mensen. Nandrasky meende dat met betrekking tot de neutronbom zelfs over een „samenzwering tegen de mensen” gesproken moet worden. „En als evangelisch theoloog kan ik het ook niet

anders beoordelen dan als een samenzwering tegen God."

Evenals vele andere theologen die op het Internationale Forum spraken, zei Nandrasky dat „God, de schepper, het leven en het welzijn van de mensen wil. Volgens het christelijke geloof is de mens de kroon op de schepping."

De N-bom beschouwde hij als het smerigste wapen dat de menselijke geschiedenis heeft voortgebracht.

Het waren voor de theologische evangelische faculteit van Slowakije en voor de Slowaakse Evangelische kerk allemaal redenen om scherpe protesten tegen de N-bom tot uitdrukking te brengen. Alle andere kerken en religieuze gemeenschappen in Tsjechoslowakije hebben eveneens geprotesteerd tegen deze als een misdaad jegens de menselijkheid en een belediging van het geloof beschouwde N-bom-dreiging. Nandrasky bepleitte een verbod via de Verenigde Naties van de N-Bom.

Prof. Ion Dodu Balan, hoogleraar aan de Universiteit van Boekarest

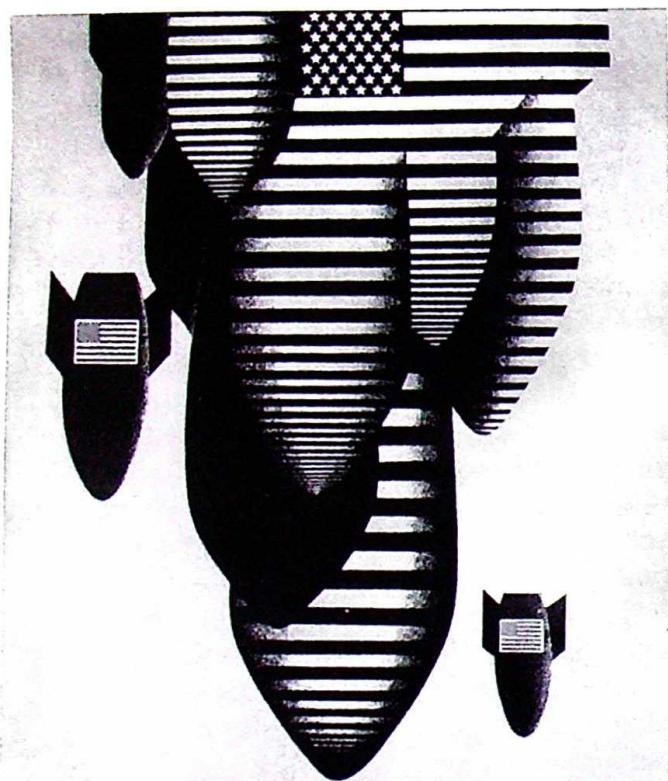
Bij de bespreking van de morele aspecten is de neutronenbom naar de mening van prof. Ion Dodu Balan uit Boekarest deel van het algemene ontwapeningsvraagstuk, dat in dit tijdperk de mensheid in zo hoge mate bezig houdt. Helaas is het zo dat terwijl men discussieert over ontwapening wij juist een koers op verscherping van de bewapening en verhoging van de militaire uitgaven constateren.

Het is een immorele zaak de mensheid onder de zware dreiging te houden van wapens die in een enkel ogenblik alle geestelijke en materiële waarden kunnen wegvagen die door de eeuwen heen door het menselijke genie geschapen zijn.

Het is een zaak van de hoogste moraal om thans maatregelen te treffen die kunnen leiden naar de bevrijding van de volkeren van deze zware last en van de mogelijkheid dat nieuwe vernietigende oorlogen kunnen uitbreken.

Aldus prof. Balan. De Roemeense hoogleraar wees erop, dat door de voortdurende stijging van de militaire budgetten een zware druk gelegd wordt op de schouders van de bevolking van diverse landen en dat daardoor ook het gevaar van het uitbreken van oorlogen groeit. De groei van de militaire uitgaven, die immense fondsen onttrekt aan de algemene middelen van de staten, verhindert tevens de ontwikkeling van de z.g. onderontwikkelde volkeren en van de cultuur in algemene zin. Zij brengt het wetenschappelijk onderzoek van zijn constructieve weg op donkere vaak immorele wegen en draagt daardoor bij tot de vervreemding van de creatieve menselijke geest.

Prof. Balan meende dat de inspanningen van de volkeren in de allereerste plaats gericht zouden moeten zijn op het afdwingen van maatregelen die tot nucleaire ontwapening kunnen leiden.

.. **Im Namen des Lebens:
Achtet die Neutronenbombe!**

**A. Rajewski,
secretaris-generaal van de Poolse
Democratische Partij**

Het is nodig de mythes stuk te slaan die de voorstanders van de neutronenbom rond dit wapen geweven hebben en met alle mogelijke kracht de waarheid over de N-bom naar voren te brengen, zei A. Rajewski, secretaris-generaal van de Poolse Democratische Partij op het Forum in Amsterdam.

De waarheid is, dat wanneer de N-bom eenmaal geproduceerd is deze van niemand het monopolie zal blijven. De waarheid is ook dat de N-bom de grenzen vervaagt tussen het slagveld waarop men conventionele wapens gebruikt en het terrein waarop neutronenbommen zullen worden ingezet.

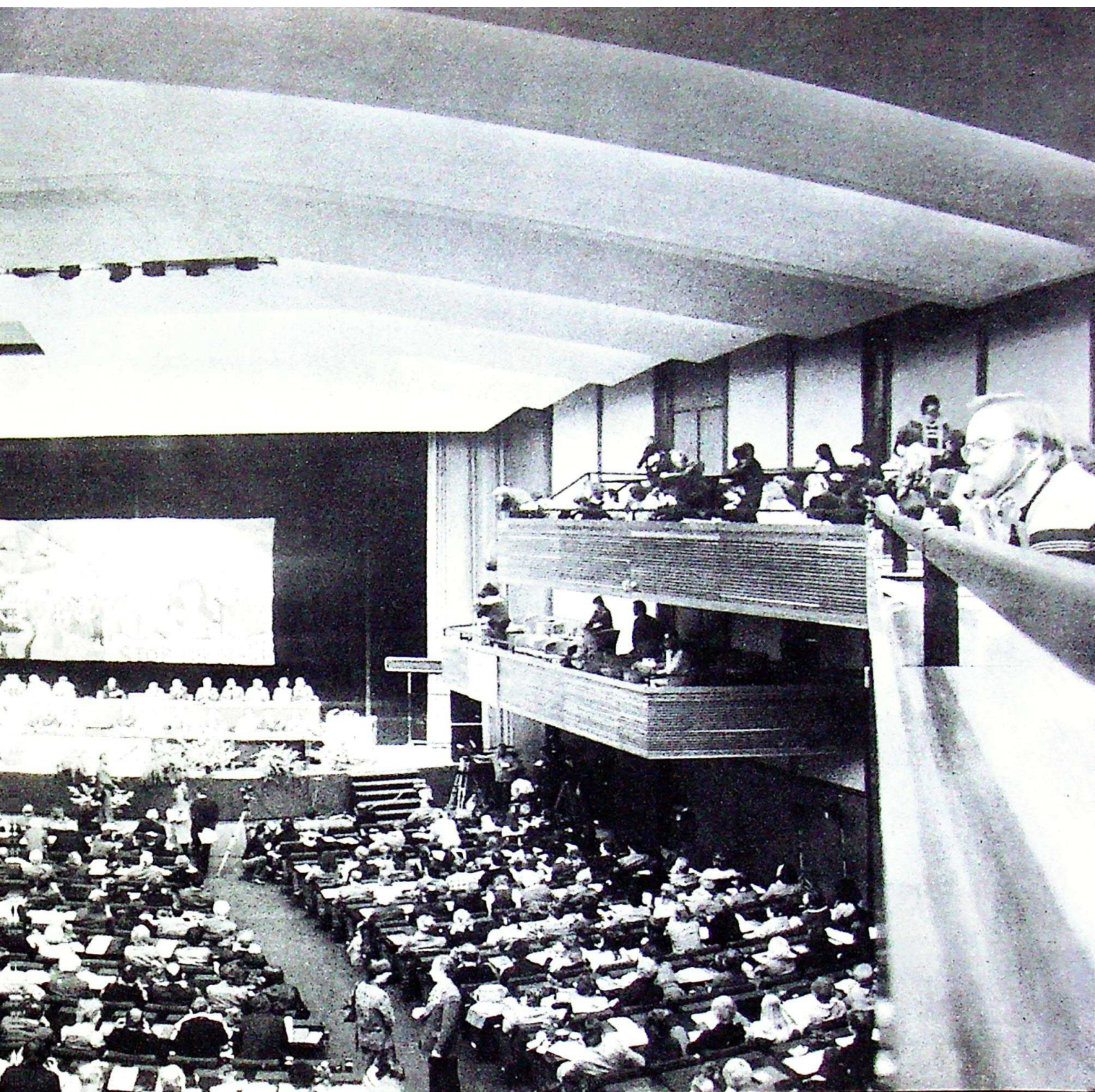
Het gaat hier om een zeer principiële en gevaarlijke zaak, aldus Rajewski: De bestaande kernwapens werden tot dusver beschouwd als beslissende wapens en als middelen om de vijand op afstand te houden. De verschijning van een nieuw type kernwapens en de tendens om deze te beschouwen als een tactisch strijdwapen, verandert op een wezenlijke manier de bestaande toestand, vooral op ons overbevolkte Europese continent.

**Prof. Howard Parsons
uit de Verenigde Staten**

De Amerikaanse hoogleraar prof. Howard Parsons noemde het een fundamenteel moreel gebod dat bij alle menselijke activiteiten gegeven de alternatieven, gekozen wordt voor de instandhouding en de vervulling van het menselijk leven.

Het Forum in foto's

2

2 Nico Schouten, secretaris van het Nederlands initiatief „Stop de neutronenbom”, in gesprek met enkele leden van het presidium

3 Vertegenwoordigers van verschillende delegaties hebben op het podium plaats genomen

4 Een deel van de zaal met vooraan enkele leden van de Britse delegatie

5 Het koor van de Vrije Universiteit-Amsterdam zingt het neutronenbom-lied

6 Op de tentoonstelling waren affiches tegen de N-bom uit vele landen

7 Verkoop van informatiemateriaal

8/9

Medewerkers werkten zo snel mogelijk de redevoeringen uit, waarvoor grote belangstelling bestond

3

4

5

66

7

8

9

10

10 Voor het koninklijk paleis op de Dam worden affiches, stickers en badges verkocht en handtekeningen opgehaald, terwijl kunstenaars (11) een programma verzorgen

12 Leerlingen van het Montessori Lyceum in Amsterdam hielden een „lig-in” om te protesteren tegen de N-bom

13/14/15

Talrijke vergaderingen werden gehouden, affiches opgehangen en meer dan een miljoen handtekeningen opgehaald onder de volkspetitie

11 1

12

11 3

11 4

15

117

116/17/18
 Meer dan vijftigduizend mensen namen
 deel aan de demonstratie tegen de
 N-Bom, de grootste vredesdemonstratie
 die na de tweede wereldoorlog in Amster-
 dam is gehouden.
 Ook buitenlandse deelnemers liepen mee
 in deze vele kilometerslange stoet

18

19

20

21

19/20/21
Beeldende kunstenaars, musici en toneelspelers droegen elk op eigen wijze bij aan de betoging.

22

23

24

25

26

27

29

30

31

29 R.v.d. Velde, wethouder van onderwijs van Amsterdam sprak de openingsrede uit tijdens de massameeting in de Edenhal

32

33

34

35 De buitenlandse vertegenwoordigers legden namens hun delegaties kransen en bloemstukken bij het Nationaal Monument, dat na de tweede wereldoorlog in het hart van Amsterdam werd opgericht

36 Ook de bekende sowjet-kosmonaut Makarow behoorde tot de deelnemers

37 Het Tweede Kamerlid Joop Wolff en professor dr. Egbert Boeker op Schiphol ter verwelkoming van de buitenlandse delegaties. Op de foto de aankomst van de Italiaanse delegatie

38 Burgemeester Polak van Amsterdam onderhoudt zich met buitenlandse vertegenwoordigers tijdens de receptie van het gemeentebestuur in het Stedelijk Museum

40 Prof. dr. Günther Drefahl van de DDR-delegatie onderhoudt zich met enkele van de vele aanwezigen

41 Daniel Ellsberg uit de Verenigde Staten bij zijn aankomst op Schiphol

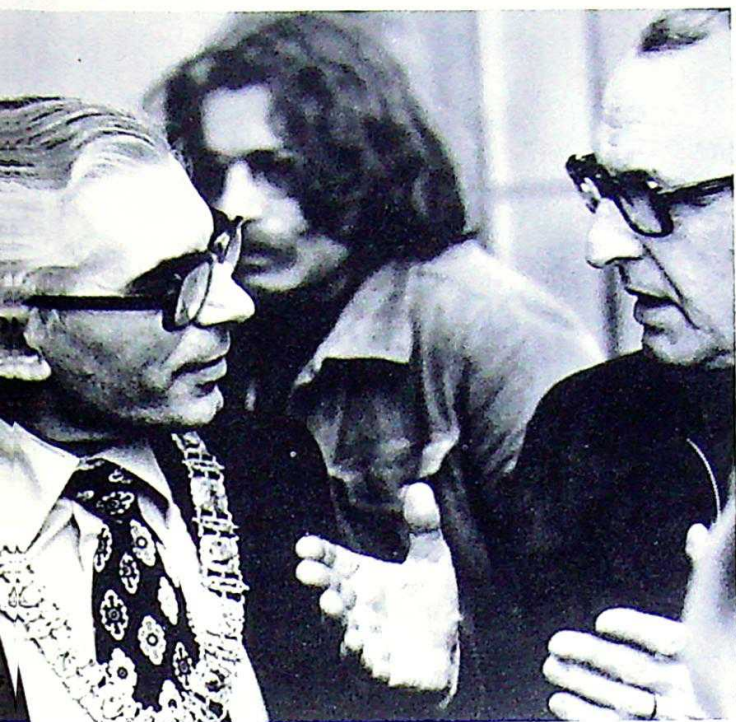
35

36

37

81

39

0

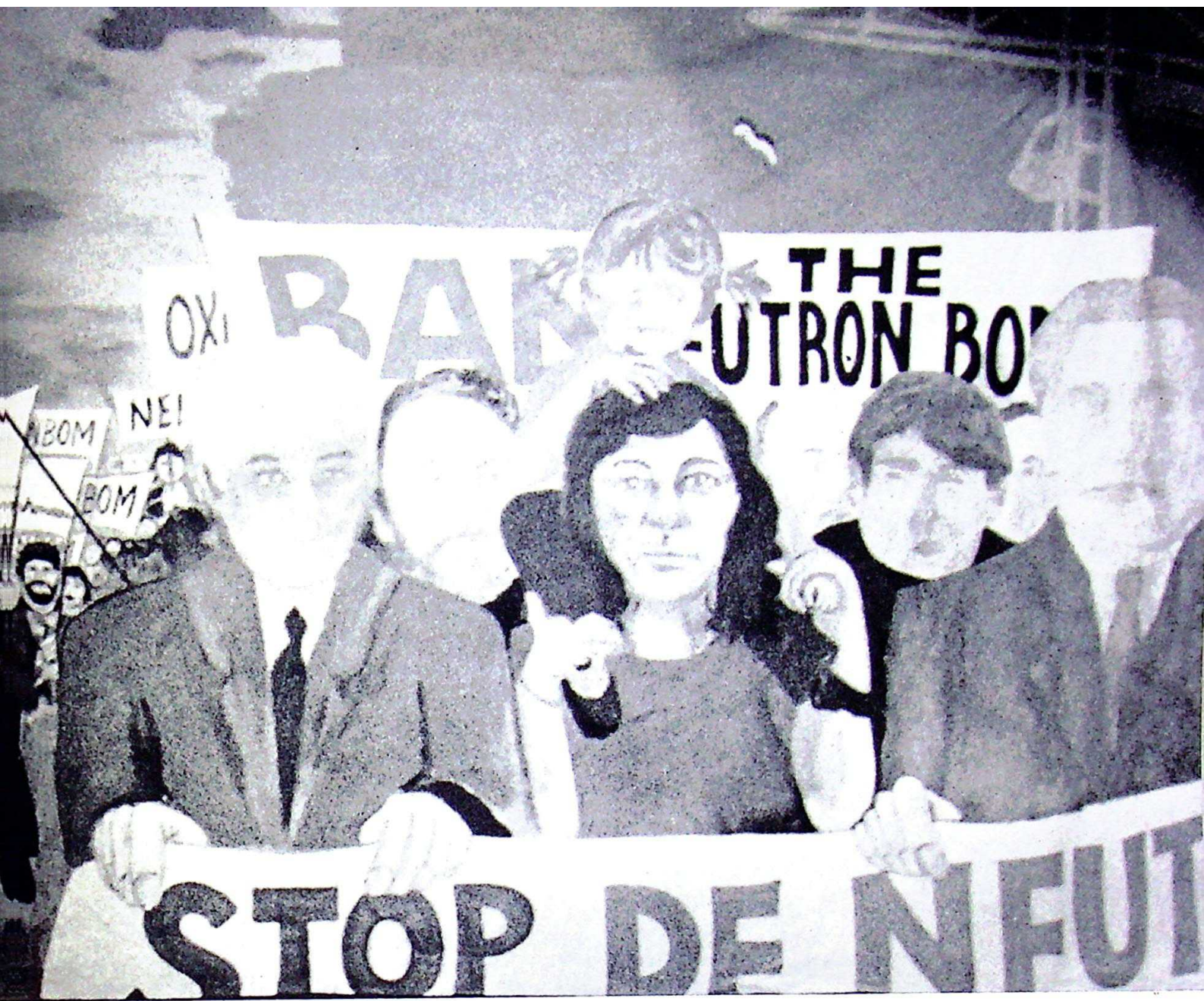

41

42

42 Het decor dat door een groep Amsterdamse kunstenaars voor het internationale forum was vervaardigd

Het is immoreel om onverschillig te staan tegenover de waarde van het menselijk leven of daar tegenover een destructieve houding aan te nemen. En de ergste immorele daad is bewust of onbewust de vernietiging van al het menselijk leven te veroorzaken. Welnu, het ontwerpen, het produceren en het gebruiken van de neutronenbom en alle andere wapens voor massa-vernietiging zijn stappen in de richting van een dergelijke uiterste immoraliteit. Aldus prof. Parsons.

De propagandisten van de neutronenbom leggen naar zijn mening op verscheidene manieren hun immoraliteit aan de dag:

— Op een cynische manier tonen zij aan zich niets aan te trekken van de waarde van het menselijk leven, dat beeindigd kan worden ten gunste van het bezit

— Zij staan onverschillig tegenover de risico's van genocide, die groter worden door de neutronenbom en de opvoering van de bewapeningswedloop

— De voorstanders van de neutronenbom wagen het om de macht over leven en dood in eigen handen te nemen.

Zij die uitgaan van de veronderstelling dat bewapening beter is dan ontwapening, dat internationale spanning beter is dan ontspanning, dat je beter dood dan rood kan zijn, mogen dan handelen vanuit het motief dat zij hun persoonlijke en sociale systeem willen beschermen en instandhouden, zij hebben echter geen enkel recht om het recht op leven van alle anderen te bedreigen of te vernietigen.

De propagandisten van de neutronenbom

verraden hun morele leegheid met hun verstandelijke verklaringen voor de neutronenbom. Zij komen hierop neer: „Inhumane oorlogvoering is humaan. Moord is schoon. Onbeperkte oorlog is beperkt. Kernwapens zijn conventionele wapens. Oorlog is vrede.”

Zij zeggen in feite: „Wij zullen u redden door u te vernietigen.” Zij proberen hun uiterst immoreel denken en gedrag te rechtvaardigen met huichelachtige morele praatjes.

Zij beroepen zich erop mensenrechten door de hele wereld te verdedigen, maar in feite volgen zij een weg die kan leiden tot vernietiging van het meest fundamentele menselijke recht, het recht op leven en ontwikkeling.

Het is onze morele taak, zo zei prof. Parsons, om de voortgang in deze immorele richting te blokkeren, door al onze kennis en energie te bundelen in de campagne voor uitbanning van de neutronenbom en andere nucleaire wapens.

De introductie van de neutronenbom en de internationale en politieke situatie

Zowel de produktie als de invoering van de neutronenbom in de NAVO-bewapening zullen uitermate belangrijke internationale en politieke gevolgen hebben. Zelfs de plannen daartoe hebben reeds — terecht — aanleiding gegeven tot grote politieke activiteit in tal van landen. En ook op het internationale politieke vlak is reeds veel gebeurd.

Het spreekt dus vanzelf dat de internationale en politieke aspecten van de N-bom een agendapunt vormden op het Internationale Forum in Amsterdam. Verreweg de meeste sprekers in de plenaire zitting hadden zich voor dit thema ingeschreven. Door de noodzakelijke beknoptheid kunnen wij uiteraard van slechts enkele sprekers samenvat het gesprokene weergeven.

J. F. Wolff
Lid Defensiecommissie
en commissie buitenlandse zaken
van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

Een besluit alleen al tot produktie van het wapen zelfs beperkt tot het papier is reeds een daad, die gericht is tegen de menselijkheid en dient als zodanig te worden veroordeeld. De president van de Verenigde Staten staat dus voor een zware verantwoordelijkheid. Niemand kan of mag hem het alibi verschaffen om tot een dergelijk besluit over te gaan, aldus J. F. Wolff.

Ik herhaal, wat door mij reeds is gezegd in de Tweede Kamer: „Integendeel, als het gaat om de neutronenbom kan de Nederlandse verantwoordelijkheid tot gelding worden gebracht,

gezien de ernst van de zaak waarom het gaat, gezien de beweging die er onder ons volk is en gezien het moment waarop de zaak nationaal en internationaal aan de orde is."

Wij zijn ons bewust van onze verantwoordelijkheid en van ons perspectief in deze strijd.

In Nederland is het nodig om tweederde meerderheid van de stemmen in het parlement te verwerven om de grondwet te wijzigen.

Dat is om iedere onzekerheid uit te sluiten over de wil van het volk.

Doorbraak

Onzekerheid over de afwijzing door het Nederlandse volk van de bom is er niet.

Niet alleen onze petitie getuigt er van, doch ruim tweederde van het parlement heeft zich uitgesproken tegen de produktie van de neutronenbom en heeft de regering verplicht dit standpunt ter kennis te brengen van de regering van de Verenigde Staten en van de NAVO-landen in het algemeen.

Ik help het parlement en regering door dit standpunt ook aan U over te brengen in het raam van onze dialoog.

Het feit, dat in Nederland de minister van defensie, Dr. Kruisinga, aftreedt omdat hij tegen de N-bom is, laat niet alleen zien hoe belangrijk de persoonlijke verantwoordelijkheid is en hoe zwaar deze kan wegen.

Het toont ook dat een grote doorbraak van de nationale, zowel als van de internationale beweging tegen de N-bom bereikt is als het gaat om het algemeen bewustzijn.

Wij hebben geen angst. Wij zijn optimistisch, omdat wij vertrouwen hebben in het volk, in de

volkeren, in de macht die wij tesamen vormen.

Zij, de volkeren, vertegenwoordigen het leven tegenover dood en vernietiging.

De produktie van de N-bom, de introductie ervan in het NAVO-wapenarsenaal, de stationering op Europees grondgebied kan alleen maar leiden tot:

- a. escalatie van atoombewapening — deze wapening wordt gebracht in een nieuwe fase. Niet alleen kwantitatief, maar ook kwalitatief.
- b. tot het activeren van degenen, die de speciale UNO-zitting over ontwapening willen devalueren, en die daarbij ook de rol van de niet-gebonden landen wensen terug te dringen.
- c. vormt een duidelijke bedreiging van de socialistische staten, d.w.z. zeker van de Warschaupact-staten, die, zoals gebleken is, daaruit zeker en in dat geval niet ten onrechte conclusies zullen trekken.
- d. verlaagt de atoomdrempel en brengt de beslissingsbevoegdheid over gebruik van kernwapens in de praktijk buiten de politieke verantwoordelijkheid.
- e. is een extreme „heiliging" van het particuliere eigendom en een maken van de mens tot een wegwerp-mens, een weg-stralings-mens.
- f. dreigt het grondgebied van de kleine en middelgrote landen van Europa te maken tot een atomair offer van de zijde van de militaire kringen der Verenigde Staten, die daarvoor de steun proberen te krijgen van de oude, revanchistische militaire kringen.

gen in de Duitse Bondsrepubliek, waarnaast tegenwoordig een nieuw democratisch en socialistisch Duitsland bestaat.

- g. is flagrant in tegenstelling met de Slotakte van de Conferentie van Helsinki, waarin de ontspanning duidelijk de voorwaarde is voor de ontplooiing van de mensenrechten, en heeft een negatieve invloed op de besprekingen tussen de Sowjet-Unie en de Verenigde Staten in het kader van SALT en MBFR.
- h. brengt de kleine staten in een nog afhankelijker positie van de militaire maatregelen en strategieën van grote mogendheden en ondermijnt verder de internationale samenwerking, zoals dat in het raam van de NAVO-praktijken steeds meer het geval is.
- i. vervaagt het verschil tussen tactische en strategische wapens — wat eerst „tactisch” is, kan later „strategisch” worden gebruikt.
- Het thema wat ik hier mede mag introduceren heeft vele facetten. Vanaf deze plaats als Nederlands staatsburger, wil ik zeggen tot de minister van buitenlandse zaken, Van der Klaauw: Wij hebben gehoord uw respect voor degenen, die zich buiten het parlement met het gevaar van het neutronenwapen bezighouden, wij vertrouwen erop dat u — gelijk toegezegd — de verontrusting van ons volk zal overbrengen aan de regeringen van de Verenigde Staten en van de NAVO-landen en wij raden u aan af te zien van een optie op het N-wapen als onderhandelingsobject.
- De atoomchantage tegenover socialistische staten, in het bijzonder tegenover de Sowjet-Unie, is niet gelukt.

Dat is een historisch feit.

De neutronenchantage zal evenmin gelukken, doch zal alleen onheil brengen.

Tegenover de N-bom stellen wij machtsvorming, van *allen* (pro of contra NAVO, van verschillende levens- of wereldbeschouwing). Op die macht van de volkeren vertrouwen wij.

F. J. F. Uijen,
Lid van de Eerste Kamer
der Staten Generaal
Majoor b.d. van de luchtmacht

Als een van de twee inleiders van dit thema op het Forum ontvouwde het Nederlandse Eerste Kamerlid Uijen een reeks stellingen over de voornaamste politieke en deels militairpolitieke aspecten die verbonden zijn aan de neutronenbom.

- Produktie en introductie van de neutronengranaat hebben een sterk stimulerende werking op de kwalitatieve bewapeningswedloop, in het bijzonder indien dit gebeurt in combinatie met de enorme vorderingen die de afgelopen jaren zijn gemaakt bij het verder ontwikkelen van de reeds zeer precies werkende doelopsporings- en doelgeleidingsystemen van de NAVO.
 - Door de gang van zaken rondom de mogelijke produktie en introductie van de neutronengranaat dreigt een nieuw element te worden toegevoegd, zowel aan het politieke gebruik van de bewapeningswedloop als aan die wedloop zelf.
- Eenzijds is dit het element van de chantage van de tegenstander met de mogelijke pro-

duktie van ontworpen nieuwe wapensystemen op die gebieden waar de tegenstander duidelijk achter ligt. Anderzijds het element van het verleggen van de accenten van produktie van nieuwe wapensystemen naar versnelling van het technisch wetenschappelijk onderzoek en naar de verdere ontwikkelingen die moeten leiden tot een alweer volgende generatie van die nog nieuwe, niet of nog nauwelijks geproduceerde systemen. De tegenstander daarbij onontkomelijk in die wedloop meezuigend en hem dwingend een groot deel van zijn economisch potentieel daaraan te besteden.

- Produktie en introductie van de als het ideale anti-tank wapensysteem aangeprezen neutronengranaat is slechts het begin van een door dikke grauwsluiers verholde ontwikkeling en van de voorgenomen introductie van een geheel nieuwe generatie nucleaire wapens van het gruwelijk denkbaarste soort, waaronder de groep van nucleaire slagveldwapens, die een geografisch beperkte oorlog weer denkbaar en ook daadwerkelijk mogelijk beoogt te maken.
- Na het in produktie nemen en bij de West-europese NAVO-strijdkrachten introduceren van de neutronengranaat, zal de horizontale proliferatie van neutronen- en andere kernwapens niet meer zijn tegen te houden.
- De produktie en introductie alsmede de verdere ontwikkelingen van het neutronenwapensysteem zal de afschrikkingsdrempel weliswaar tijdelijk kunnen doen toenemen, doch zal in het geval van een desondanks uitbrekend conflict tegelijkertijd de atoom-

drempel, het moment waarop nucleaire wapens worden ingezet, verlagen.

- Zowel de dreiging daarmee als daadwerkelijke produktie, introductie en verdere ontwikkelingsmogelijkheden van de neutronengranaat betekenen voor de regering van de Verenigde Staten van Noord-Amerika en voor militair industrieel complex binnen de NAVO uitsluitend kansen op het behalen van winst en sluiten het risico van verlies uit.

Met andere woorden, het resultaat daarvan zal hoe dan ook leiden tot een toename van het bewapeningsniveau in West-Europa, maar dan wel ten koste van de levensstandaard van de West-Europeanen en — wat m.i. ook mede wordt beoogd — vooral ten koste van de levensstandaard, en alles wat daarmee samenhangt, van de Warschaupact-landen.

- Zowel de dreiging daarmee als de daadwerkelijke produktie en introductie van de neutronengranaat verminderen de toch al miniem geworden kansen op enig succes bij de MBFR-besprekingen in Wenen. Zij hebben tot doel, het militaire en politieke overwicht, c.q. vermeerdering daarvan, van de NAVO over het Warschaupact.

**Mevrouw Dr. Olga Suković,
Instituut voor economie en politiek
in Belgrado**

De vertegenwoordigster van de Joegoslavische Liga voor de vrede noemde het Internationale Forum in Amsterdam een van die gebeurtenissen die aantonen hoe groot de belangstelling is geworden van de internatio-

nale gemeenschap voor ontwapeningsvraagstukken. Niettegenstaande de inspanningen die zijn gedaan door een groot aantal lidstaten van de Verenigde Naties, zijn de resultaten op het gebied, ondanks hoopvolle verwachtingen, uitgebleven. De enige tot dusver bereikte overeenkomst die een reële bijdrage vormt aan de ontwapening is de Conventie over het verbod van de ontwikkeling, produktie en opslag van biologische wapens.

Na een opsomming te hebben gegeven van de „overkill” capaciteit, waarover zowel de VS als de SU op nucleair gebied beschikken, stelde dr. Olga Suković de vraag: „hebben we nu weer een nieuw wapen nodig?” Zij beantwoordde die vraag zelf ontkennend en benadrukte dat het eerst en vooral nodig is een eind te maken aan de kwalitatieve bewapeningsrace, daarna pas kan een kwantitatieve verlaging volgen.

Mevrouw Suković benadrukte het grote internationale belang van de speciale zitting van de algemene vergadering van de VN over ontwapening, waar aldus de Joegoslavische vertegenwoordigster de niet-gebonden landen voorstellen voor een beeindiging van de bewapeningswedloop zullen doen.

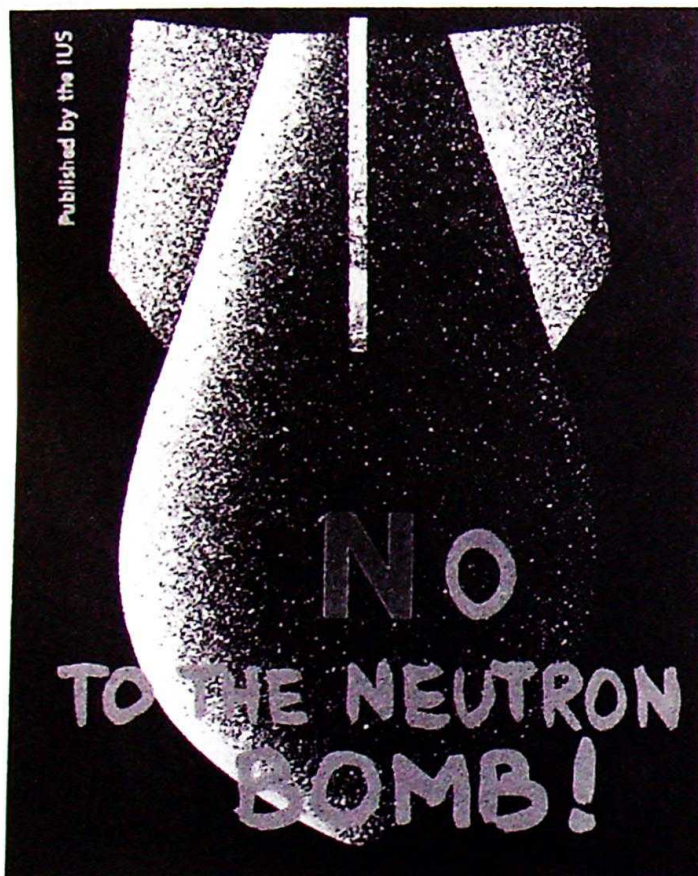
Prof. dr. Gerhard Kade, Bondsrepubliek

Namens het comité voor vrede, ontwapening en samenwerking in de Westduitse Bondsrepubliek werd op het Forum het woord gevoerd door prof. dr. Gerhard Kade. Het centrale probleem van de invoering van de neutronenbom noemde hij de invloed van een dergelijke

beslissing op de voortgang van de ontwapeningsbesprekingen. Met name in de laatste weken is duidelijk geworden, zei hij, hoe de dreiging met produktie en invoering van dit verschrikkelijke wapen gebruikt is om de SALT-besprekingen te blokkeren en de totale samenhang van alle ontwapeningsinspanningen te ondergraven.

In een drietal punten schetste prof. Kade de politiek-strategische betekenis die invoering van het neutronenwapen zijns inziens heeft: — Een besluit over de produktie en de stationering van neutronenwapens draagt bij tot een verscherping van de internationale toestand en voedt de illusie dat een beperkt nucleair conflict mogelijk zou zijn. Deze illusie, die eigenlijk al lange tijd begraven was, zal leiden tot een verlaging van de atoomdrempel. Omdat de beslissing over het inzetten van neutronenwapens zal worden gedelegeerd aan militaire bevelhebbers te velde is het gevaar van de uitbreiding van een lokaal conflict tot een de mensheid vernietigende atoomoorlog bijzonder groot.

— De biologische en chemische werking van de neutronenstraling, waarover thans geen twijfel meer bestaat, maken duidelijk dat met nieuwe massavernietigingswapens bestaande overeenkomsten over verbod of beperking van strategische wapensystemen ontdoken kunnen worden. Prof. Kade opperde bij dit punt de mogelijkheid dat enkele staten bij het Internationale Gerechtshof in Den Haag de eis indienen dat het neutronenwapen in strijd verklaard wordt met de Conventie over het totale verbod van biologische wapens, die in 1972 van kracht

is geworden en volkenrechtelijk verbindend is verklaard.

— De poging om het neutronenwapen als een nieuw element in onderhandelingen in te voeren moet tot een nieuwe ronde in de bewapeningswedloop aansporen. De verantwoordelijken hiervoor zijn bekend. Het zijn degenen wiens cynisme al zo groot is geworden dat zij in een adem over mensenrechten en over de door hen noodzakelijk geachte invoering van massa-vernietigingswapens kunnen spreken.

Professor Kade noemde de strijd tegen de neutronenbom vooral een politieke strijd, waarbij hij niet de betekenis van de morele verontwaardiging bij het op gang brengen van de massabeweging wilde kleineren.

Het is echter een politieke strijd omdat de regeringen van de Westeuropese NAVO-landen moeten meebeslissen over de stationering van de neutronenbom in Europa, waarvoor de bom ook bestemd is. Zonder een besluit over de stationering heeft de produktie, waarover Carter beslist, geen zin. Onze regeringen hebben dus te beslissen.

Onder druk van de massabeweging zijn in Nederland en Zweden al politieke uitspraken tegen de N-bom gevallen. Dat staat ook te gebeuren in Denemarken.

Daarmee neemt de Bondsrepubliek nu een sleutelpositie in. En daarom is de ontwikkeling van de massabeweging in West-Duitsland zo belangrijk. Een beslissing in Bonn over de stationering van de neutronenbom is voor heel Europa van groot belang. Juist daarom is het nodig die beslissing te beïnvloeden. In Nederland is bewezen welke grote invloed een

massabeweging van vredelievende krachten op politieke beslissingen kan uitoefenen. Ons comité, aldus prof. Kade, heeft reeds initiatieven in de Bondsrepubliek genomen om een massabeweging tegen de N-bom tot ontwikkeling te brengen. Individuele personen en organisaties — samen drie miljoen mensen — hebben de oproep „Stop de neutronenbom” van ons comité ondertekend. Op 20 mei zullen in de grote steden massabijeenkomsten tegen de N-bom en voor het stopzetten van de bewapeningsrace plaats vinden. Wij hebben daarvoor uw steun nodig. Wij moeten massaal verzet bieden en verhinderen dat de perversie van het denken ook een perversie van het handelen worden.

We moeten verhinderen dat juist van uit ons land, dat al eens een oneervolle rol in de massavernietiging van mensen heeft vervuld, nieuwe gevaren, en nu voor de gehele mensheid, uitgaan.

**V. E. Lobanok,
Vice-voorzitter van de Opperste
Sowjet van Bjelo-Rusland**

De produktie van een nieuw type massa-vernietigingswapen — de neutronenbom — en de opslag ervan in West-Europa vormen een stap terug naar de vergroting van de spanningen.

Het zou kunnen leiden tot een sterk aanwakken van de bewapeningswedloop en zou het gevaar van het uitbreken van een kernraketconflict, niet alleen in Europa, maar in de hele wereld, vergroten. Dat zei V. E. Lobanok, de vice-voorzitter van de Opperste Sowjet van Bjelo-Rusland tijdens het Forum.

In het Westen koesteren sommigen de illusie dat het opnemen in de bewapening van het neutronenwapen de bezitter ervan ongetwijfeld een militair overwicht zou verschaffen. Het is evenwel bekend, dat pogingen om in de huidige omstandigheden van een krachtsevenwicht iedere poging om eenzijdig militair overwicht te verkrijgen slechts kan leiden tot een nieuwe zinloze spiraal in de bewapeningswedloop.

Het is naïef te veronderstellen, dat een militair conflict beperkt zou kunnen worden tot het gebruik van uitsluitend neutronen-ladingen en dat dit niet zou escaleren tot het gebruik van alle soorten kernwapens. Aldus Lobanok. De neutronenbom uitgeven voor een zuiver „verdedigingswapen”, is je reinste bedrog.

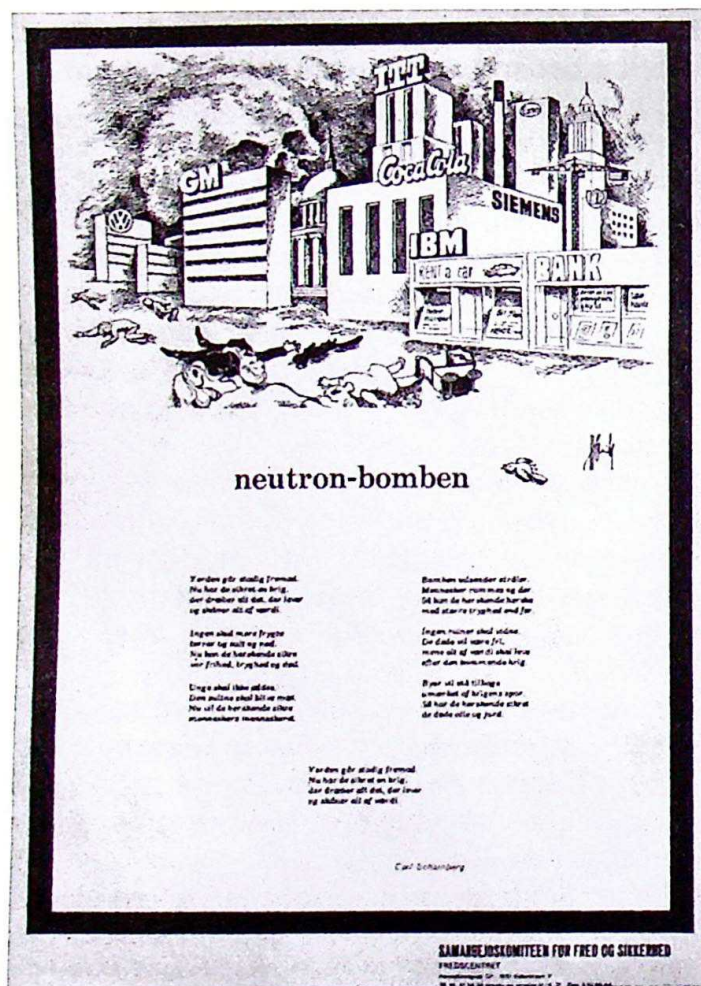
Ieder wapen, dat bestemd is voor de vernietiging van mensen en des te meer een wapen dat voor massa-vernietiging bestemd is, kan gebruikt worden, zowel in de verdediging als bij de aanval.

De partij die deze nieuwe gevaarlijke variëteit in de bewapening opneemt, neemt een kolosale verantwoordelijkheid op zich, door de potentiële bereidheid te demonstreren tot agressie, waarvan de neutronenbom in wezen het wapen is, zei Lobanok.

Ter rechtvaardiging van de eis tot het steeds verder opvoeren van de militaire uitgaven wordt de stelling gehanteerd van de zogenaamde „Sowjet-dreiging”, over de groei van de Sowjetbewapening.

Men probeert de zaak zo voor te stellen alsof de Sowjet-Unie optreedt als aanstoker van een voortdurende uitbreiding van de bewapening.

Internationale
en politieke aspecten

Moet de onhoudbaarheid van dergelijke be-
weringen nog aangetoond worden?

Wij hebben de bewapeningswedloop niet
nodig.

Zij is ons opgedrongen.

Wij hebben er geen enkel belang bij, noch
voor het oplossen van interne, noch voor die
van internationale problemen.

Zij is in strijd met en hindert onze vreedzame
opbouw.

De vice-voorzitter van de Opperste Sowjet van
Bjelo Rusland zei verder dat de ontwikkeling
van het proces van ontspanning gunstige
mogelijkheden bood voor het afsluiten van een
reeks belangrijke overeenkomsten, gericht op
het bedwingen van de bewapeningswedloop en
het verminderen van het gevaar van een kern-
oorlog.

Juist daarom, om te voorkomen dat de militaire
confrontatie in Europa wordt verscherpt, heeft
de Sowjet-Unie het voorstel gedaan aan de
Westelijke landen om overeenstemming te
bereiken over het wederzijds afzien van de
productie van de neutronenbom.

De Sowjet-Unie neemt een duidelijk standpunt
in met betrekking tot de kwestie van het ver-
bod van de produktie van de neutronenbom.
Het deelt volledig de gevoelens van protest die
door de publieke opinie in de wereld tot uit-
drukking wordt gebracht bij het optreden
tegen de produktie van neutronenwapens en
het opslaan ervan in West-Europa.

Het enige verstandige besluit gericht tegen de
ontplooiing van een nieuwe ronde in de be-
wapeningswedloop en het „ongemerkt” in een
kern-conflict „glijden”, kan zijn het wederzijds

afzien door alle staten van de productie van neutronenwapens.

De mensen verwachten van de verantwoordelijke staatslieden, van politici en geleerden, dat zij de weg vinden die de mensheid zal leiden uit het gevaarlijke labyrint, dat zij de wedloop naar een kerncatastrofe zullen stopzetten.

Vertegenwoordigers van verschillende partijen en organisaties, van verschillende politieke stromingen en lagen van de maatschappij in vele landen van de wereld zijn het eens over het belangrijkste: zij onderkennen het gevaar van de plannen van het Pentagon voor het lot van de wereld, voor de zaak van de ontspanning, voor de Europese en internationale veiligheid.

Het bewustzijn van dit gevaar en het groeiende gevoel van gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor het lot van de wereld eist een verdere verdieping van de samenwerking van de vredeskrachten, zowel op nationaal als op internationaal niveau. De leuze van alle eerlijke mensen van onze planeet moet zijn: Neutronenbom — Neen! Vrede en voorspoed — Ja!

Prof dr. Günther Drefahl, Duitse Democratische Republiek

Deze hoogleraar, lid van de raad voor het wetenschappelijk onderzoek in de DDR en van de Academie van wetenschappen sprak tijdens de massameeting in de Edenhal, waar hij een van de zes sprekers was, over de positie van de DDR met betrekking tot de N-bom.

In de Duitse Democratische Republiek, aldus prof. Drefahl, hebben vele miljoenen burgers hun protest tegen de N-bom laten horen, in

verklaringen en door hun handtekening onder protestresoluties, die aan het Congres van de VS zijn gestuurd. Men kan wel zeggen, dat er als het ware een spontaan volksreferendum tegen de neutronenbom heeft plaats gevonden. De regering van de DDR heeft zich evenals de regeringen van andere landen tegen de duivelse plannen met dit nieuwe wapen uitgesproken.

Wij weten waar het om gaat. De agressieve krachten van het imperialisme maken er geen geheim van dat ze de neutronenbom niet alleen willen produceren maar ook in Europa willen stationeren. Dat zou tot gevaarlijke risico's voor de vrede in Europa leiden. Prof. Drefahl wees er op dat men in de publiciteit rond deze plannen opnieuw met de oude leugen van de beweerde dreiging uit het oosten te voorschijn komt.

Maar het was niet het oosten, doch het Duitse imperialisme dat oost en west heeft overvallen.

De consequente vredespolitiek van de socialistische landen en de vredesstrijd van de volkeren hebben de langste periode van vrede op ons continent verzekerd. Wij in de socialistische landen bedreigen niemand. Ons doel is vreedzame arbeid voor het welzijn van allen. Wij zoeken vreedzame samenwerking met alle volkeren en geen confrontatie. Wij steunen met alle macht het voorstel van de Sowjet-Unie om wederzijds af te zien van de neutronenbom, voor een algemene stopzetting van de bewapeningswedloop en voor een stapsgewijze ontwapening zonder vermindering van de wederzijdse veiligheid.

**Stoppt
die
Neutronen-
bombe!**

Onze volkeren — ook het Nederlandse — hebben slechte ervaringen met het imperialisme opgedaan, in het bijzonder met de agressiviteit van het Duitse imperialisme.

Iedereen kan zich voorstellen wat het zal betekenen als in de top van de NAVO de vanuit een oude imperialistische mentaliteit gevormde militaristen van de Bondsrepubliek de beschikking over neutronenwapens zouden krijgen;

Wapens, die slechts geconstrueerd zijn voor de roof van vreemd gebied, fabrieken en eigendommen van op massaschaal afgeslachte mensen;

Wapens, die de atoomoorlog in ieder gewenst gebied drempelloos mogelijk zouden maken; Wapens, die een nieuwe, nog kostbaarder en gevaarlijker ronde van de bewapeningswedloop zullen inleiden;

Wapens, die de vreselijke catastrofe van een atoomoorlog niet verhinderen maar juist waarschijnlijker kunnen maken.

Nog nooit was de kracht van de volkeren in hun inspanning voor de vrede zo sterk als thans. Daarom moeten wij onder de leuze „In naam van het leven — Stop de neutronenbom” door onze wereldomvattende actie 1978 tot het jaar van het verbod van dit onmenselijkste van alle wapens maken.

**O. G. Makarow,
kosmonaut Sowjet-Unie**

Ik heb het zeldzame geluk gehad om onze planeet de aarde vanuit de verre ruimte te zien. Terwijl ik mij deze onvergetelijke ogenblikken herinner, kan ik als bewoner van onze planeet

niet blijven zwijgen over mijn grote bezorgdheid over het verdere lot van ons gemeenschappelijk maar niet zo groot huis. Aldus sprak de kosmonaut O. G. Makarow uit de Sowjet-Unie op de massameeting in de Edenhof te Amsterdam.

Wie weet, zei hij, misschien zijn in de voor de mens toegankelijke kosmische ruimte alleen de bewoners van de aarde door de natuur met verstand begiftigd.

Ik ben ervan overtuigd dat de mens die zijn grootheid en macht demonstreert bij het bereiken van het hoogste in de wetenschappelijke technische vooruitgang, het niet zal kunnen toelaten, dat zinloos en brutaal het mooiste wat er op aarde bestaat, het menselijk leven zelf, zal worden vernietigd.

Maar daarvoor moet men veel doen.

Reeds meer dan dertig jaar heerst er vrede op ons Europese continent. Een hele generatie is opgegroeid die niet weet wat oorlog is. Juist op het moment dat het gelukt iets te bereiken in de richting van ontspanning komen voorstellen naar voren over het neutronenwapen.

Wij moeten de vriendschap en de samenwerking tussen de volkeren van onze planeet versterken en hun krachtsinspanningen niet richten op zelfvernietiging, maar op brede ontwikkeling van wetenschap en techniek teneinde de rijkdommen van onze planeet aarde te benutten, teneinde de aloude droom van de mensheid te verwezenlijken, dat overal in de hele wereld de mensen gelukkig kunnen zijn.

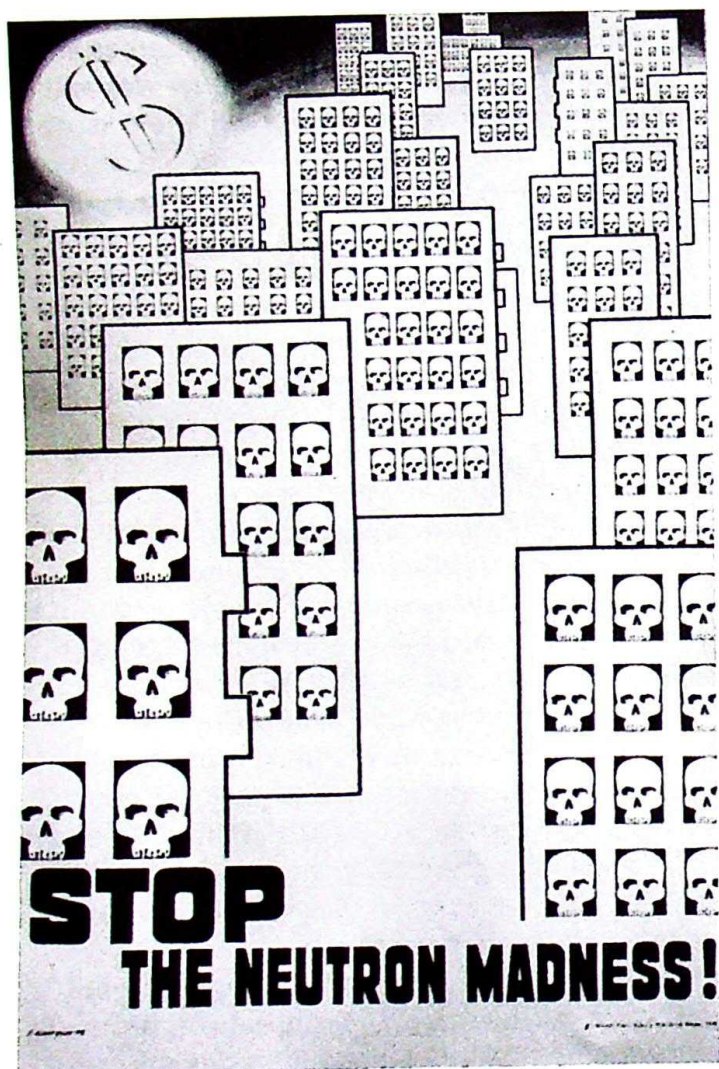
Costas Vassalos, lid van het Griekse parlement

Het belang van dit internationale forum is, zei het Griekse parlamentslid Costas Vassalos, dat er uit blijkt dat de publieke opinie zich niet heeft laten misleiden door alle propaganda-praatjes die over de neutronenbom zijn rondgestrooid en dat de betekenis van het gevaar dat van de N-bom uitgaat niet is onderschat. De N-bom is niet zo maar een nieuw wapen tussen de vele anderen. In werkelijkheid is de N-bom een bedreiging van de vrede en van op internationale ontspanningen gerichte ontwikkelingen.

Ook Vassalos noemde het opvallend en verontwaardigend dat bepaalde Amerikaanse kringen de noodzaak van produktie en invoering van de N-bom bepleiten op een moment dat de volkeren van West-Europa hoop konden putten uit Helsinki en meer dan ooit op concrete resultaten — ontspanning en vermindering van de bewapening — werd aangedrongen.

Het dreigende perspectief van de neutronenbom heeft in Griekenland het vraagstuk van de militaire bases een nieuwe dimensie gegeven. Griekenland was tot oktober 1974 volledig lid van de NAVO maar wilde zich blijkens regeeringsuitspraken daarna los maken uit de militaire organisatie van de NAVO. Ook de overeenkomsten met de VS inzake militaire bases en installaties op Grieks grondgebied zouden, met het oog op noodzakelijk geachte wijzigingen, heroverwogen worden.

In de praktijk is daar nog weinig van terecht gekomen en Vassalos, die afgevaardigde is in het parlement van Griekenland, acht dit met

het oog op de neutronenbom een gevaarlijke toestand. Niemand kan immers garanderen dat de Amerikanen geen neutronenwapens op hun bases zullen installeren. Zo heeft de Griekse minister van defensie in antwoord op een door de communistische fractie ingediende motie tegen neutronenbommen op Grieks grondgebied verklaard, dat hij daarover niets kon zeggen voordat hij bevoegde informatie zou hebben ontvangen over de eigenschappen van de bom.

Op deze wijze, aldus Vassalos, zijn de bases van Amerika en de NAVO geen bijdrage ter bescherming van de nationale veiligheid maar een substantiële vermindering daarvan. De mogelijkheid dat het Griekse grondgebied gebruikt zal worden als opslag en wellicht zelfs lanceerbasis voor de neutronenbom zal ongetwijfeld de strijd tegen deze nieuwe bedreiging van de vrede versterken. In dit verband sprak Vassalos zijn diepe voldoening uit over het feit, dat uit zoveel landen vertegenwoordigers naar Amsterdam waren gekomen om tegen de N-bom te demonstreren.

**Daniel Ellsberg,
USA, vertegenwoordiger
van Mobilisations for Survival**

Het eerste gebruik sedert de Tweede Wereldoorlog van welk nucleair wapen ook, van welk kaliber, door welk land, waar, en om wat voor reden ook, zal het gebruik elders van andere nucleaire wapens door andere landen meer waarschijnlijk maken. Dat wil dus zeggen, dat de eerste explosie sinds Nagasaki van een nucleair wapen de nationale veiligheid van

ieder land in de wereld zal verminderen, alsook de kansen op overleving van de mensheid.

Met deze stelling opende de Amerikaan Daniel Ellsberg, die vooral bekendheid kreeg door zijn onthullingen in de Pentagon-papers, zijn met grote belangstelling gevolgde rede op het Internationale Forum in Amsterdam.

Zijn tweede stelling luidde, dat van alle nucleaire wapens die ooit zijn ontworpen de neutronenbom de meest waarschijnlijke is om als eerste sinds Nagasaki gebruikt te worden. Door het feit dat de N-bom onbedoelde materiële schade reduceert wordt het wapen „geschikt" voor gebruik in militaire situaties. En dáárom ook, zei Ellsberg om de spreiding en het verdere gebruik te stimuleren en het begin te maken met het tijdperk van de actuele nucleaire oorlog en een eind aan het tijdperk, waarin wapens hoofdzakelijk werden opgeslagen als een bron van winst en als dreiging.

Langs de afgrond

Ellsberg noemde het een vergissing te menen, dat de wereld een generatie lang ver verwijderd is gebleven van de mogelijkheid dat atoomwapens worden gebruikt.

Deze indruk is inderdaad gewekt door de Amerikaanse regeringen, maar dat was om het feit te verbergen dat zij bij een aantal gelegenheden zeer dicht bij het gebruik van bestaande nucleaire wapens zijn geweest in de diverse oorlogen die Amerika in de laatste generatie heeft gevoerd.

Dat is altijd strikt geheim gehouden en pas achteraf zijn we dat te weten gekomen, zei Ellsberg, die vervolgens een reeks gebeurtenis-

sen opsomde waarbij Amerika op het punt heeft gestaan atoomwapens te gebruiken en er ook mee heeft gedreigd: President Truman kondigde openlijk het mogelijke gebruik van atoomwapens aan in 1950 in Korea. Eisenhower en Nixon deden hetzelfde in 1953, toen zij van de Chinezen eisten dat de Koreaanse oorlog op hun voorwaarden beëindigd zou worden. In 1954 bood de Amerikaanse minister Dulles aan de premier van Frankrijk, Bidault, drie atoombommen aan voor de verdediging van de Franse troepen in Vietnam, die toen bij Dien Bien Phoe in een hopeloze positie waren gekomen. In 1958 gaf president Eisenhower de chefs van staven de opdracht een plan voor het gebruik van kernwapens te ontwerpen voor het geval de Chinezen zouden beslissen hun eilanden voor de kust weer in bezit te nemen. In 1961 gaven de chefs van staven president Kennedy de aanbeveling zich voor te bereiden op het gebruik van kernwapens wanneer de Chinezen zouden reageren op een Amerikaanse bezetting van Laos, die zij hadden voorgesteld. In 1968 werd, zoals generaal Westmoreland nu in zijn memoires heeft onthuld, eveneens het gebruik van kernwapens overwogen toen grote aantallen Amerikaanse troepen bij Khe San door Vietnamese vrijheidsstrijders waren omsingeld. En we weten uit de memoires van Haldeman, de naaste medewerker van Nixon, dat de president en minister Kissinger al in de eerste maanden van hun regering in 1969 in het geheim, maar expliciet en direct, met atoomwapens zijn gaan dreigen tegen Vietnam, en tegen de Russische en Chinese bondgenoten van Vietnam.

Internationale
en politieke aspecten

Deze nucleaire dreigementen hebben tot december 1972 toen Hanoi werd gebombardeerd voortgeduurd en we liepen jarenlang op de rand van de afgrond van een atoomoorlog.

Ellsberg gelooft stellig, dat wanneer er een neutronenbom zou zijn geweest deze zeker gebruikt zou zijn.

Als de neutronenbom er is, zal deze geen einde maken aan imperialistische of interventieoorlogen van de aard die we in de afgelopen dertig jaar hebben gezien, zij zal alleen deze oorlogen in de toekomst veranderen in atoomoorlogen en dat moet verhinderd worden.

Contra-revolutionair wapen

Ellsberg is van mening dat het gebruik van neutronenbommen tegen Sowjet-tanks of -troepen in Europa de Amerikanen geen enkel militair voordeel kan opleveren, omdat dit tot een atoomoorlog zal leiden, die heel Europa en wellicht zelfs de wereld zal vernietigen. In enkele andere situaties levert de N-bom naar de mening van Ellsberg wél militair voordeel op, o.a. tegen landen die zelf geen kernwapens hebben, de vijanden tegen wie Amerika de laatste jaren heeft gevochten: Indo-China, Korea enz.

Daarom is het gebruik van de N-bom mogelijk en daarom vertegenwoordigt het bestaan van deze bom grote gevaren.

Ellsberg voorzag dat als eenmaal het eerste model N-bom is gemaakt deze verder zal worden ontwikkeld, ook voor gebruik in dichtbebouwde gebieden. Het gebruik van het neutronenwapen zal zich vooral opdringen aan

de bezitters van die wapens die ook de eigenaars van de gebouwen zijn en van de industriële en grondstoffenbronnen.

Daardoor kan het neutronenwapen zich ontwikkelen, vreesde Ellsberg, tot een tegen opstanden gericht wapen, tot een politiewapen, tot een contra-revolutionair wapen.

De nieuwe mogelijkheid, dat linkse, socialistische en communistische groeperingen via vreedzame electorale ontwikkelingen aan de macht kunnen komen in verschillende landen van Europa, betekent ook dat in bepaalde kringen van het leger en in bepaalde burgerlijke kringen de gedachte op kan komen dat de democratie te gevaarlijk is geworden en, evenals dat in Chili gebeurde, vernietigd moet worden. In zulke omstandigheden zal, als hij beschikbaar is, de neutronenbom zich aandienen als een bruikbaar middel om het verzet tegen een militaire machtsovername af te schrikken.

De neutronenbom, zo besloot Ellsberg zijn speech, is niet alleen een wapen om mee te dreigen maar om te gebruiken. Het is een wapen, niet om nucleaire oorlogen te voorkomen, maar om ze te laten uitbreken. Het is een wapen, dat revoluties en contra-revolutionaire interventies in atoomoorlogen kan doen veranderen. De produktie van dit wapen, de invoering er van, het gebruik, is een misdaad tegen de mensheid en moet als zodanig behandeld worden.

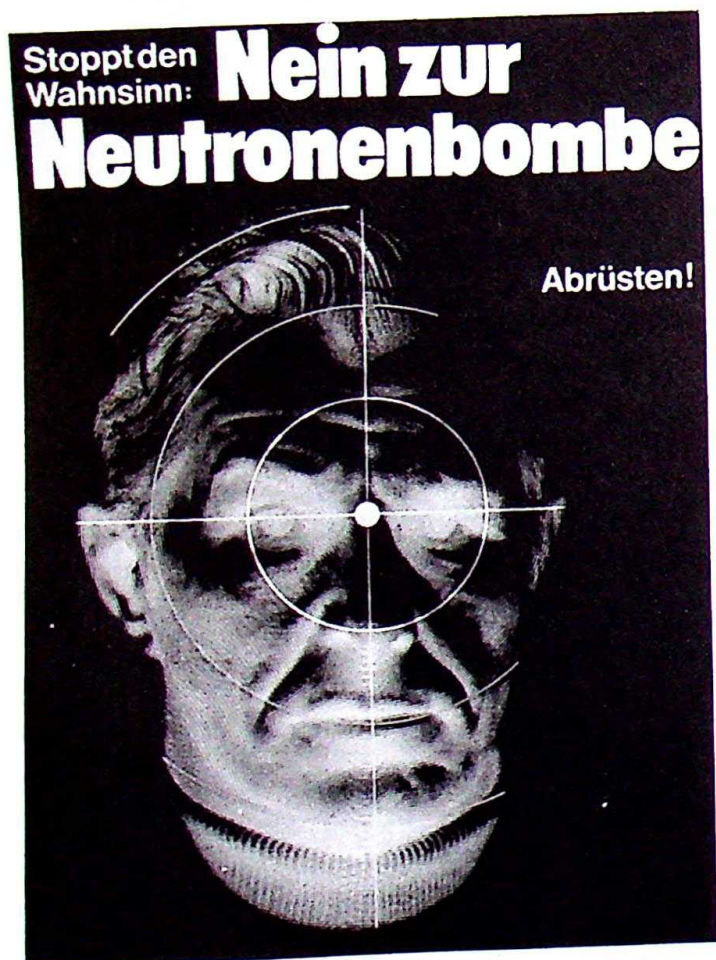
Professor Mihnea Gheorghiu, President van de Roemeense academie van sociale en politieke wetenschappen

Wij zijn hier bijeengekomen, aldus de Roemeense hoogleraar Gheorghiu, om nog eens en eensgezind een categorisch „nee” te laten horen tegen iedere vorm van massavernietigingswapens en, met nog meer reden, tegen alle nieuwe ontwikkelingen op dit terrein. Het is volstrekt logisch en legitiem dat wij ons buigen, met alle aandacht die het verdient, over de bijzonderheden van dit soort nieuwe wapens maar dat dient wel te gebeuren in samenhang met het totale probleem van de bewapening en de internationale situatie. Het proces van ontspanning is nog zeer kwetsbaar en niet onomkeerbaar. Aldus professor Gheorghiu, die erop wees dat parallel met de onderhandelingen van de grote mogendheden en de diverse blokken de op bewapening gerichte koers voortgaat en de crisishaarden in de wereld niet geliquideerd worden maar zich vermeerderen. Die politiek van destabilisering, die in de wereld door bepaalde krachten wordt gestimuleerd, leidt tot een verergering van de crises en kan verschrikkelijke en zelfs onberekenbare gevolgen hebben voor de menselijke soort.

Dat dwingt ons, zei professor Gheorghiu, met de grootste kracht het proces van onderhandelingen uit te breiden en alle internationale organismen die daarvoor bestaan te gebruiken.

Het is volkomen duidelijk, zei hij vervolgens, dat de politieke ontspanning hand in hand zou

Internationale
en politieke aspecten

moeten gaan met een militaire ontspanning. Maar helaas sommige waarheden zijn niet zo simpel. Noch Belgrado, noch Wenen, waar over dit probleem ook al vele jaren achtereen gedebatteerd wordt hebben concrete resultaten opgeleverd. Traditionele en nucleaire wapens worden gemoderniseerd en verfijnd en daardoor worden we nu bedreigd met een nieuw wapen als de neutronenbom. In Europa zowel als in de rest van de wereld blijven de wapenen tegenover elkaar staan. En alleen al op ons continent staan krachten tegenover elkaar, die tachtig procent van de werelduitgaven voor bewapening voor hun rekening nemen. Dat alles staat in flagrante tegenstelling tot de politieke ontspanning.

Ook prof. Gheorghiu besteedde aandacht aan de speciale zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties welke eind mei zal plaats vinden. Wij willen daar ons volle vertrouwen aan geven, zei hij, in de hoop dat deze zitting zal komen tot de opstelling van een concreet plan voor ontwapening, te beginnen met de nucleaire ontwapening. Wij hopen ook dat een nieuw elan de activiteit van op hetzelfde terrein gespecialiseerde organisaties zal gaan beheersen. Roemenië is niet tevreden over de onderhandelingen in Wenen, noch over het werk van het comité voor ontwapening in Genève. Ons land heeft daarom aan de UNO een officieel document overhandigd met een totaalpakket aan voorstellen, teneinde de bewapeningswedloop te stuiten en het gevaar van massavernietigingswapens te verminderen. En daarmee raken we aan het officiële doel van deze bijeenkomst in Amsterdam: het

buiten de wet stellen van deze wapens waaronder zich ook de neutronenbom bevindt.

Michel Langignon, Nationaal secretaris van de Franse vredesraad

Met grote nadruk onderstreepte Michel Langignon de noodzaak dat er een internationale overeenkomst moet komen, waarbij het onderzoek, de ontwikkeling en het in productie nemen van nieuwe wapens, zoals de N-bom, worden verboden.

De Franse vredesraad is van mening dat er bij de huidige stand van de bewapening een relatief evenwicht bestaat tussen de staten of groepen van staten.

De produktie van nieuwe wapens kan bijdragen tot destabilisering van de toestand, waardoor de bewapeningswedloop snel kan worden opgejaagd en staten in de verleiding kunnen komen de dreiging die van deze wapens uitgaat te hanteren of er zelfs hun toevlucht toe te nemen.

De Franse vredesbeweging heeft de Franse regering voorgesteld initiatieven voor het verbod van nieuwe nucleaire wapens te nemen en voorstellen uit te werken.

Vittorio Orilia, oud-parlements lid in Italië

Namens de Italiaanse delegatie op het forum, waarin vertegenwoordigers van diverse politieke groeperingen in Italië zitting hadden genomen, verklaarde Vittorio Orilia dat ook in Italië de bezorgdheid groeit over de invoering van wapens als de neutronenbom. We moeten leren van de ervaringen en de politieke massa-actie in Nederland zei Orilia, want wij gelo-

ven dat er tot op dit ogenblik nog geen diepgaande actie, nog geen totale bewustwording en nog geen politieke massabeweging is met betrekking tot het probleem van de ontwapening in Europa, waarmee zo'n kwestie als de neutronenbom toch direct verbonden is.

En die bereiken we ook niet door telegrammen te sturen. Er moeten politieke acties komen, er moeten politieke feiten gecreëerd worden. Dat is wat we van onze Nederlandse vrienden kunnen leren. Zij hebben een politiek feit gecreëerd, dat de meerderheid van de politieke krachten in Nederland gedwongen heeft een standpunt te bepalen. Een afwijzend standpunt, zoals wij weten.

Van dit forum zou daarom een appèl moeten uitgaan, een politiek appèl aan allen in dit werelddeel die bereid zijn zich in te spannen om ontwapening in Europa te bereiken, een appèl ook aan alle politieke krachten van Europa, wat ook hun ideologie is en wat ook hun opvattingen zijn met betrekking tot economische, sociale en politieke kwesties, om zich openlijk uit te spreken tegen de neutronenbom, en voor de vermindering van de bewapening in Europa.

Wegen tot en redenen voor het verhinderen van de introductie van de neutronenbom

**Trudy Schotman,
Lid van een Amsterdamse Werkgroep
„Stop de Neutronenbom”**

Ter inleiding van het onderwerp „wegen tot en redenen voor het verhinderen van de introductie van een nieuw wapen als de N-bom”, gaf Trudy Schotman, lid van een Amsterdamse werkgroep „Stop de neutronenbom”, een kort overzicht van de activiteiten welke in buurten en bedrijven zijn ondernomen om de campagne een brede basis te geven.

Een campagne, die uiteindelijk tot meer dan een miljoen handtekeningen tegen de N-bom leidde en grote invloed had op de politieke standpuntbepaling in regering en parlement.

Veel werk moet verzet worden en is reeds verzet, zei Trudy Schotman. Met mij zijn vele honderden mensen over heel Nederland verenigd in ca. 300 werkgroepen. Wij allen hebben één doel: Stop de Neutronenbom.

Eén doel vanuit verschillende achtergrond, zowel politiek als kerkelijk, maar ook niet-gebonden mensen werken mee om de bevolking te benaderen in een persoonlijk contact. Ondersteund door het landelijk initiatief, dat ons handtekeningenlijsten en materiaal verschaft, gaan wij langs de deuren, staan op markten en winkelcentra en op zondagochtend in de kerk. We gaan praten in buurtcentra met bezoekers en houden zelf informatie-discussieavonden.

We maken oproepen waarmee bekende mensen hun buurtgenoten oproepen de volkspetitie te ondertekenen.

In dit persoonlijk contact vragen wij de men-

sen hun naam te zetten op handtekeningenlijsten van de actie „Stop de Neutronenbom”.

De meeste mensen die tekenen doen dat direkt en uit volle overtuiging van de noodzaak van deze strijd.

Anderen moeten er wat langer over nadenken.

„Waarom juist tegen de neutronenbom” is een veelgehoorde vraag. Wij allen weten daarop het antwoord: „dit wapen is er nog niet en mag ook onder geen voorwaarde in produktie genomen worden.”

Ter ondersteuning van de discussie verkopen we aan veel geïnteresseerden een N-bulletin dat grote diensten bewijst door de brede visie waarin het opgezet is.

Ieder kan de mening lezen van een verwant persoon, iemand uit eigen kring, maar kan ook kennis nemen van de inzichten van andersdenkenden, die de N-bom afwijzen.

Niet alleen volwassenen maar ook jongeren, juist jongeren zijn erg betrokken bij de actie tegen de neutronenbom.

Met hun onderwijskrachten hebben ze gesprekken.

Er zijn op de scholen projecten gemaakt waarin het gevaar van — en de strijd tegen de neutronenbom — tot uiting komt. Verschillende malen zijn leerlingen van het voortgezet onderwijs bij mij materiaal komen halen om een werkstuk te maken.

De jongeren zetten, ondersteund door de informatie, hun naam op de handtekeningenlijst en dringen er bij hun ouders op aan dat ook te doen.

Veel jongeren zijn zeer bewust bezig met dit

probleem. De uitspraak van heel wat ouders: „daar ben jij nog te jong voor”, is niet meer van toepassing op deze bewuste jeugd. Zeer regelmatig komen er ook kinderen en jonge mensen van 15—16 jaar ons helpen als we op straat staan.

De werkgroepen stimuleren dit in hun buurt door contacten te leggen met scholen.

In werkelijk grote hoeveelheden verkopen we affiches, stickers en buttons, waarvan de meesten toch wel gehangen, geplakt of gedragen worden. Dit teken van instemming met de actie heeft ook vele anderen er toe doen besluiten hun handtekening te zetten.

„Stop de neutronenbom” is een begrip geworden.

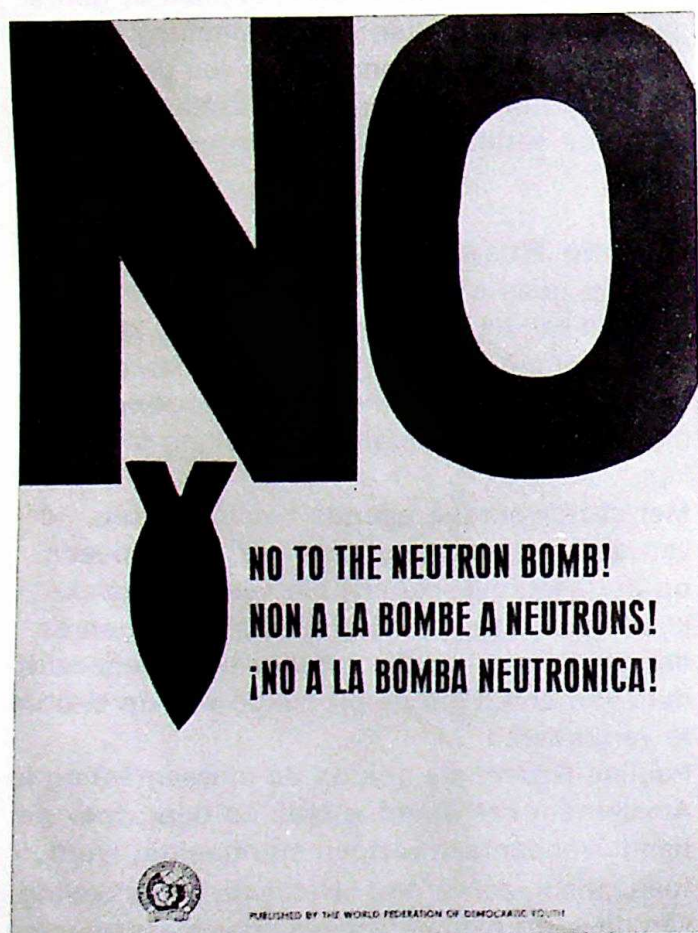
Pauline Rosen, USA

„Als we geen vorderingen maken bij het terugdringen van de bewapeningswedloop, zal de voortdurende ontwikkeling van nieuwe strategische nucleaire wapens het buitengewoon moeilijk maken om ooit ontwapening te bereiken.”

Met deze woorden opende Pauline Rosen, lid van de Amerikaanse vredesraad, haar speech op de themabijeenkomst die een indrukwekkend beeld gaf van de grote inspanningen en de vele activiteiten die Amerikaanse vredesstrijders verrichten om de produktie van de N-bom te verhinderen.

Pauline Rosen, die ook op de massameeting in Amsterdam het woord voerde en daar door de tienduizenden aanwezigen stormachtig werd toegejuicht, zei verder: „Het is de ontwikkeling van dit soort nieuwe wapens voor massavernie-

Wegen om de N-bom
te verhinderen

tiging die de bewapeningsspiraal omhoog schroeft en het gevaar van een nucleaire oorlog zo groot maakt.”

Eenheid

Zij herinnerde er aan dat de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken Cyrus Vance de voorstellen van Breznjew — een moratorium voor kernexplosies, een verbod van proefnemingen met nucleaire wapens en een stopzetting van de produktie van kernwapens — een belangrijke stap heeft genoemd om de dreiging van een atoomoorlog te beëindigen. Niettemin is het Pentagon thans bezig, zei Pauline Rosen, om nieuwe aanvullende wapensystemen te verkrijgen.

De dreiging van de neutronenbom, zo vervolgde zij, moet de mensen overal op onze planeet tot eenheid brengen in de strijd voor het belangrijkste recht van mensen, het recht om te leven.

Pauline Rosen herinnerde er aan, dat kort na het bekend worden van de plannen om een neutronenbom te produceren in het Congres een motie werd verworpen om de aanmaak van de bom te verbieden. De motie kreeg echter 109 stemmen, het hoogste aantal dat ooit met betrekking tot het verbod van een kernwapen in het Congres werd bereikt. President Carter zou al voor januari een beslissing nemen over de produktie van de bom maar dat is nu — 18 maart — nog steeds niet gebeurd. En er is geen twijfel aan dat de aarzeling om een beslissing te nemen beïnvloed is door de geweldige internationale campagne die tegen de N-bom wordt gevoerd.

Het Pentagon heeft zijn plannen echter nog niet opgegeven, zei Pauline Rosen, en er wordt binnen de NAVO grote druk op landen en personen uitgeoefend. We moeten erop verdacht zijn, vond zij, dat ook de bijeenkomst van NAVO-landen in Washington op 29 en 30 mei gebruikt zal worden om de meningsverschillen en aarzelingen met betrekking tot de N-bom weg te praten.

Campagne

Pauline Rosen riep op tot een grote wereldwijde campagne om de staatsleden en politici onder druk te houden en duidelijk te maken dat de volkeren de N-bom afwijzen. Als honderdduizenden mensen in de wereld opstaan tegen de neutronenbom zal dat zeker invloed hebben op de beslissingen van de Amerikaanse president.

Pauline Rosen gaf een overzicht van de talrijke acties in de VS zelf. Er waren protesten, demonstraties, meetings, picketlines bij het Witte Huis, door duizenden mensen getekende petitities aan Carter en massabijeenkomsten in San Francisco, Seattle, Chicago, Pittsburgh, Cleveland, New York en Washington. Dertig leden van het Amerikaanse Congres riepen in een open brief de bevolking op er bij Carter op aan te dringen van de N-bom af te zien.

En twaalfduizend wetenschappelijke werkers, onder wie 21 winnaars van een Nobelprijs, vroegen de Amerikaanse regering het initiatief te nemen tot stopzetting van het beproeven en ontwikkelen van nieuwe nucleaire wapens en lanceersystemen.

Wij moeten ons — ook in de Verenigde Staten — blijven concentreren op het verbod van de neutronenbom, maar we zullen in onze campagne ook wijzen op de gevaren van de Cruise- en de MX-raketten, vooral in onze campagne voor een stopzetting van alle nieuwe nucleaire wapens en de besteding van de daarmee gemoeide gelden voor de werkelijke behoeften van de bevolking.

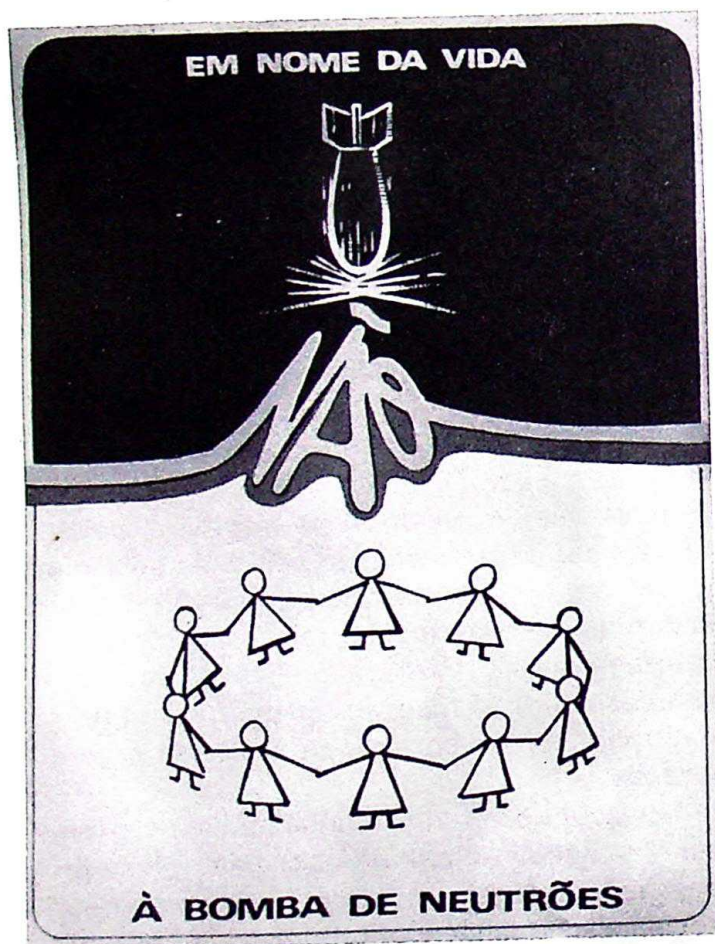
V. G. Truchanowski, hoofdredacteur Woprosy Istorij (USSR)

De Sowjet-historicus V. G. Truchanowski wees sprekend over de wegen om invoering van de N-bom te verhinderen op het voorstel van de regering van de Sowjet-Unie om met Amerika een verdrag te sluiten waarin een stopzetting van de research, de produktie en de invoering van neutronenwapens wordt overeengekomen. De volkeren in de diverse landen zouden hun regeringen moeten vragen dergelijke overeenkomsten bilateraal of internationaal af te sluiten.

Evenals vele andere sprekers meende Truchanowski dat de ontwikkeling van de N-bom niet geïsoleerd beschouwd moet worden in het kader van de ontwapeningsdiscussie. Er zijn verdragen nodig waarin alle nieuwe wapens van deze aard worden verboden. Want een neutronenbom opent de weg voor nog ergere wapens.

In het debat over dit forumthema stelde professor Truchanowski ook de door haat gevoede propaganda tegen de Sowjet-Unie en andere socialistische landen aan de orde. Hij bracht

Wegen om de N-bom
te verhinderen

daarbij een uitspraak in herinnering van Winston Churchill, dat sommige mensen alleen maar in staat zijn tot militaire operaties met een politiek doel als zij erin geloven dat hun vijanden volslagen en hopeloze wilden zijn. Wat nu vaak in de westelijke pers gebeurt is zichzelf en anderen dat beeld in te prenten. De Russen verdienen dan de neutronenbom, de Oost Duitsers verdienen dan bestreden te worden met dit soort wapens. Daarom, aldus prof. Truchanowski, is het zaaien van haat en wantrouwen zo gevaarlijk, moeten we het niet tolereren en is het onze plicht wederzijds begrip te bevorderen.

Urban Karlsson, Zweden

Zweden behoort niet tot de NAVO-landen maar in het vraagstuk van de N-bom kan geen enkel land aan de kant blijven staan, aldus Urban Karlsson van het Zweedse vredescomité. Hij deelde mee dat de Zweedse regering in de Verenigde Naties heeft verklaard, dat zij tegen de neutronenbom is. Achter deze verklaring staan alle politieke partijen in Zweden, hetgeen een week voor het internationale forum door het Zweedse parlement werd bevestigd. Een congres voor ontwapening, waaraan 180 organisaties deelnamen en waar vertegenwoordigers van politieke partijen, vakbonden en alle politieke jongerenorganisaties aanwezig waren, stuurde een telegram naar Carter met de eis geen neutronenbom te laten produceren. Ook op de jaarbijeenkomst van Zweedse militairen werd besloten tot een protest tegen de neutronenbom. Eind mei, aldus deze Zweedse vertegenwoor-

diger, zal er een speciale ontwapeningsconferentie zijn van de Verenigde Naties. Een massabeweging tegen de neutronenbom kan er toe bijdragen dat deze conferentie een constructief verloop heeft en nieuwe stappen in de richting van een verscherpte bewapeningswedloop verhinderen.

**Willy Fuglsent,
lid van het Deense parlement**

Deze vertegenwoordiger in het Deense parlement wees erop dat in Denemarken het besluit bestaat dat in vreedstijd geen atoomwapens op Deens grondgebied gestationeerd mogen worden. De Deense regering trekt daaruit de conclusie dat de zaak van de N-bom ons daarom niet aangaat. Dat is echter onjuist, meende Fuglsent, omdat in Kopenhagen wél de nucleaire planninggroep van de NAVO vergaderingen houdt en Denemarken dus wel degelijk bij het vraagstuk van atoomwapens betrokken is. Bovendien zijn de N-wapens een algemene bedreiging van de vrede. Daarom groeit ook in Denemarken het actieve verzet tegen de N-bommen: 110.000 handtekeningen en uitspraken van de vakbeweging, waaronder de grootste vakbond met 232.000 leden, tegen de N-bom.

**Carlos Candal,
lid van het Portugese parlement**

De strijd tegen de neutronenbom raakt vele Portugezen, aldus dit socialistische parlamentslid en vertegenwoordiger van de vakbeweging Intersidical. Velen begrijpen dat de N-bom een stap terug zal betekenen op de

weg van ontspanning en ontwapening. En met name de werkers begrijpen dat de enorme sommen voor bewapening onttrokken worden aan de middelen om armoede en honger te bestrijden.

In Portugal is de mening zeer algemeen dat produktie en invoering van de neutronenbom voorkomen moet worden. Een petitie tegen de neutronenbom is niet alleen getekend door de voorzitter van het parlement, maar ook door communistische, socialistische en sociaal-democratische afgevaardigden, evenals door de kerkelijke hiërarchie en vele tienduizenden Portugese werkers.

Candal wees erop dat dit streven naar vrede en ontwapening ook is vastgelegd in de Portugese grondwet die na de revolutie van 25 april 1974 is tot stand gekomen.

Sprekers op het internationale forum

PLENAIRE ZITTING

Opening door mevr. Dr. M. B. Minnaert-Coe-
ling, Nederland

Voorzitter: Jan Blok, Nederland

De fysische en medische aspecten van de neutronenbom

Voorzitter: Raymund Horbury, Engeland

Inleiding door Prof. Dr. E. Boeker, Nederland

Sprekers:

Polen: Dr. Ignacy Malecki

DDR: Prof. Dr. Günther Drefahl

Nederland: Prof. Dr. Ph. B. Smith

USSR: Prof. A. S. Pawlow

De morele aspecten van de neutro- nenbom

Voorzitter: Prof. Mihnea Gheorghiu, Roeme-
nië

Inleiding door Prof. Dr. C. Augustijn, Neder-
land

Sprekers:

Hongarije: Prof. Dr. G. Antalffy

USA: Prof. Howard Parsons

Italië: Tullio Vinay

Oostenrijk: Mevr. Elfrieda Grundböck

Nederland: Prof. Dr. J. Verkuyl

De introductie van de neutronenbom en de internationale en politieke situatie

Voorzitter: Prof. Dr. Luigi Anderlini, Italië

Inleiding door F. J. F. Uijen, Nederland, en
J. F. Wolff, Nederland

Sprekers:

Portugal: Carlos Candal
Bulgarije: Gero Grozev
Joegoslavië: Mevr. Dr. Olga Suković
Wereldvrede Raad: Romesh Chandra
Frankrijk: M. Langignon
Roemenië: Prof. Mihnea Gheorghiu
USA: Daniel Ellsberg

Woorzitter 2e deel: Prof. Zdenek Ceska, Tsjechoslowakije

Sprekers:

Engeland: H. Robertson
Hongarije: M. Károly
Finland: O. Poikolainen
België: Prof. Dr. J. Niezing
Zwitserland: H. Stebler
Polen: R. Wojna
Cyprus: Pitharas
Italië: V. Orilia

Woorzitter 3e deel: Carlos Carvalhas, Portugal

Sprekers:

Spanje: Prof. Jezus Rodes
Griekenland: Vassalos
DFF: Helga Dickel
Zweden: U. Karlsson
West-Duitsland: Prof. Dr. G. Kade
USSR: V. E. Lobanok

Slotzitting

Woorzitter: Jan Blok, Nederland
Mico Schouten spreekt de slotrede uit.

THEMA-VERGADERINGEN**De fysische en medische aspecten van de N-bom**

Voorzitter: Prof. Jung, DDR

Sprekers:

Tsjechoslowakije: Prof. Zdenek Dienstbier
Nederland: Dr. J. Mellema
België: Dr. J. de Raedt
Nederland: F. Groenink

De morele aspecten van de N-bom

Voorzitter: Carlos Carvalhas, Portugal

Sprekers:

West-Duitsland: J. Angenfort
USSR: V. M. Borowoi
Oostenrijk: R. Tepply
Chr. Peace Conf.: Mevr. A. van Melle-Hermans
Nederland: Drs. L. Mesman
Roemenië: Mr. I. D. Balan
DDR: Br. Schottstädt
Bulgarije: Bisschop Joan
Polen: A. Rajewski
Engeland: J. K. Nutley
Tsjechoslowakije: K. Nadrasky

Wegen tot en redenen voor het verhinderen van de introductie van een nieuw wapen als de neutronenbom

1e deel: Voorzitter: A. de Coninck, België
Inleiding door Trudy Schotman, Nederland

Sprekers:

Polen: S. Szafarz
Denemarken: W. Fuglsent
DDR: Deba Wieland

Inhoud

- 4 Voorwoord
- 8 Welkomstwoord van de burgemeester van Amsterdam
- 10 Boodschap van oud-minister van defensie dr. Kruisinga
- 12 De fysische en medische aspecten van de neutronenbom
- 24 De morele aspecten van de neutronenbom
- 38 De introductie van de neutronenbom en de internationale en politieke situatie
- 56 Wegen tot en redenen voor het verhinderen van de introductie van een nieuw wapen als de neutronenbom
- 62 Sprekers op het internationale forum

Ton Regtien

Universiteit in opstand

Europese achtergronden
en de Nederlandse situatie

Kritiese Bibliotheek
Van Gennep

Ton Regtien

Universiteit in opstand

Europese achtergronden
en de Nederlandse situatie

Kritiese Bibliotheek
Van Gennep